№ 282 — Rocznik XIII. Niedziela, 10 grudnia 1871.

Odpowiedzialny za redakcyą **Edward Michalek** w Poznaniu.

Administracya i eksped.: Plac Wilhelmowski No. 8. Biuro redakcyi ś. Marcin No 62.

Dziennik Poznański wychodzi codziennie z wyjątkiem poniedziałków i dni poświętnych.

Cena ogłoszeń (inseratów:) Od wiersza drobnego 1 sgr. 6 fen. — Reklamy od wiersza drobnego 3 sgr. (incl. stómaczenia).

Listy do redakcyi, administracyi i ekspedycyi winny być frankowane.

DZIENNIK POZNAŃSKI.

Przedpłata kwartalna wynosi w Poznaniu 2 tal. 15 sgr., w monarchii pruskiéj 2 tal. 1 sgr. 3 fen., w Austryi 6 guldenów, w Niemczech 2 tal. 21 sgr. 3 fen., we Francyi 18 fr., w Anglii 4 tal. 15 sgr., w Szwecyi 5 tal. 15 sgr., w Danii 4 tal. 2 sgr., we Włoszech 28 fr., w Rzymie 30 fr., w Szwajcaryi 25 fr., w Belgii 16 fr., w Turcyi 28 fr., w Ameryce 8 dol.

Przedpłata i ogłoszenia przyjmują się w ekspedycyi; przedpłatę przyjmują w monarchii pruskiéj oraz w państwach do związku pocztowego niemiecko-austryack. należących urzędy pocztowe. W innych krajach zaś tylko nasze ajentury, za których pośrednictwem (sobacz niżéj) można także przesyłać ogłoszenia do eksped. Dzien. Pozn.

Rękopisma nadsyłane redakcyi nie zwracają się i będą niszczone

AJENCYE DZIENNIKA POZNAŃSKIEGO:

We Wrocławiu: *Jenke & Saringhausen*, Junkernstrasse 12. — W Krakowie: *Józef Czech*, księgarz i Administracya Dziennika Kraj. — We Lwowie *F. H. Richter* księgarz. — W Paryżu przyjmują przedpłatę *Librairie du Luxembourg*, Rue de Tourn[illegible] No 6 i pułkownik *Raczkowski*, Rue du Faubourg Poissonniere 33. — W Londynie: księgarnia *B. Bender*, 8 Little Newport Street, Leicester Square W. C. — **Ajencye do przyjmowania ogłoszeń:** Na całą Francyą pp. *Havas, Lafitte, Bullier* [illegible] Place de la Bourse No. 8. — W Hamburgu, Frankfurcie n. M., Berlinie, Lipsku, Wiedniu i Bazylei *Haasenstein & Vogler*. — W Berlinie: *Rudolf Mosse*, Gr. Friedrichstrasse 60, *A. Retemeyer, H. Albrecht*, Taubenstrasse 34. — W Bremie: *E. Schlotte*. — W Lipsku: *Eugeniusz Fort, Sachsel & Comp.* — W Frankfurcie n. M. *Daube & Comp.* — W Wrocławiu: *Priebatsch*, Ring. — W Buku: *S. Bajoński*, w Bydgoszczy: *Tomasz Sniegocki*, w Gnieźnie: *A. Wierzbicki*, w Inowrocławiu: *A. Kryszewski*, w Kr[illegible] *Swoboda*, w Krotoszynie: *Ludwik Ciemierski*, w Obornikach: *F. W. Rakowski*, w Ostrowie: *J. Priebausch*, w Pleszewie: *L. Zboralski*, w Smiglu: *T. Radkiewicz*.

POZNAŃ, 9 grudnia.

Orędzie pana Thiersa na czwartkowém posiedzeniu zgromadzenia narodowego odczytaném zostało. W niém pan Thiers zapewnia o przyjaznych stósunkach Francyi ze wszystkiemi państwami europejskiemi, a co do Prus oświadcza, iż główne trudności już usunięte. Z czterdziestu departamentów, początkowo pod okupacyą niemiecką będących, dziś jest tylko jeszcze sześć. Z pięciu miliardów zwrotu kosztów wojennych wypłacono już Niemcom dwa miliardy. Kredyt się utrwala, podatki regularnie wpływają. Reorganizacya armii w porządku się dokonywa — rozbrojenie gwardyi narodowéj odbyło się spokojnie. Tylko reorganizacya wewnętrzna kraju pozostawia jeszcze nieco do życzenia, lecz przy współdziałaniu zgromadzenia narodowego i ta sprawa pomyślnie załatwioną zostanie. Polityka Francyi jest polityką pokoju. — Francya ma jedynie na celu uporządkować armią i finanse, ażeby utrzymać miejsce, które odpowiada jéj pragnieniom i życzeniom całego świata. Daléj mówi o odstąpieniu Niemcom Lotaryngii i Alzacyi i ubolewa nad nieszczęśliwém położeniem departamentów, w których dotąd załoga niemiecka pozostaje, wzywa ludność miejscową do cierpliwości i potępia zabójstwa na wojskowych niemieckich spełniane.

Co do traktatu handlowego z Anglią, oświadcza, iż ten w r. p. w lutym wypowiedzianym będzie. Przechodzi daléj szczegółowo stosunki z państwami zagranicznemi; co do Włoch oświadcza, iż pomiędzy niemi a Francyą nie ma żadnych nieporozumień, zaleca tylko im, w imię katolickiego świata, by jak najściśléj przestrzegali niezależności ojca ś. Co się tyczy Rzymu, powiedział on, poprzestajemy na wyrażeniu najgłębszéj czci dla Głowy Kościoła, która tak ze względu na swe nieszczęście, jak i rzadkie przymioty zasługuje na najgłębsze nasze uszanowanie. Zgoła stosunki zagraniczne są jak najlepsze, wskutek czego Francya z całém zaufaniem może się oddawać pracy. Co do formy rządu oświadcza, iż w tym względzie żadnéj inicyatywy nie bierze. Rzecz ta należy do zgromadzenia narodowego, on jest tylko wybranym rządzcą kraju. Zastanawia się wreszcie nad finansowym stanem Francyi, i oświadcza, że stan ten przedstawia widoki polepszenia, ale zdziałać to może tylko cierpliwość, pilność i oszczędność. Wykazuje daléj już dziś zaprowadzone w budżecie oszczędności — oraz wydatki i ciężary z powodu wojny na kraj spadłe i przedstawia wszystkie te środki, jakie mają na celu zaprowadzić równowagę w budżecie. W końcu kładzie przycisk na reorganizacyą wojskową i finansową, jako na najważniejsze sprawy, któremi przedewszystkiém zająć się wypada. Taka mniéj więcéj jest treść odczytanego orędzia, z czego przekonać się można, iż p. Thiers pozostawia na boku tak zwane kwestye konstytucyjne a zwraca głównie uwagę na wewnętrzną reorganizacyą Francyi. Nie sądzimy wszakże by reorganizacya ta mogła być prawidłowo prowadzoną, jeśli forma rządu nie będzie stanowczo udeterminowaną. Stan tymczasowości jest zawsze szkodliwym, daje on rozmaitym stronnictwom szerokie pole do agitacyi, która przeszkadza prawidłowym pracom wewnętrznym.

Projekt do prawa tyczącego się uregulowania armii podanym został do zgromadzenia narodowego. Za podstawę do prawa tego przyjęto służbę obowiązkową dla wszystkich, lecz tylko w czasie wojny,

W Brukseli pod prezydencyą hr. de Theux nowe ministerstwo stanowczo już utworzone zostało.

W Austryi przewidywany rezultat wyborów w Czechach niepokoi tak stronnictwo centralistyczne, jak i obecne ministerstwo. Prawdopodobnie poniesie tam klęskę stronnictwo wierno-konstytucyjne, która wywrzeć może wpływ na losy obecnego ministerstwa. Zgoła wybory trzymają dziś wszystko w zawieszeniu, od rezultatu ich zależą dalsze kroki rządu. Charakterystykę mechanizmu wyborczego znajdzie czytelnik nasz w korespondencyi z Wiednia — inne zaś wiadomości polityczne pod właściwemi rubrykami i w telegramach.

Deputacya nasza w sejmie Rzeszy.

Zakończona w tych dniach czynność sejmu Rzeszy Niemieckiéj pozwala nam zastanowić się nad działalnością polskiéj naszéj pośród sejmu owego reprezentacyi. Wybierając ją i wysiłając nie mogliśmy naturalnie mieć ani nadziei, ani pretensyi, aby działalność reprezentacyi naszéj miała się opłacić od razu bezpośredniemi i praktycznemi jakiemi rezultatami. Rezultatów podobnego rodzaju mogą tylko oczekiwać i spodziewać się społeczeństwa cieszące się egzystencyą polityczną własną i z własnego łona wybieranemi parlamentarnemi reprezentacyami. Inna rzecz z nami. My nie możemy do naszych deputacyi wysyłanych do obcych nam narodowością reprezentacyi mieć innéj pretensyi, jak tylko, by postawą swą przeszkadzały zapomnieniu i przedawnieniu idei polskiéj, by z wysokości trybuny przypominały Europie, gronu, pośród którego zasiadają i nam samym myśl polską, by wreszcie o ile się da, uczyniły znośniejszą dolę naszę w obrębie praw i stósunków, jakim obecnie ulegamy. Wielkie myśli i wielkie zadania nie spełniają się od razu, jeśli jednakże tkwi w nich jądro moralnéj prawdy a na zewnątrz przyjdzie im w pomoc wytrwałość i pracowita cierpliwość wyznawców, kończą ostatecznie odniesieniem zwycięztwa. Ze spokojem dla tego pozostawmy zdawkowym politykom i publicystom krytykę naszego zbiorowego postępowania i postawy naszych deputacyi w obcych parlamentach; ze spokojem pozostawmy im swobodę twierdzenia o marzycielstwie i niepraktyczności Polaków. Wszakżeż, by nie sięgać daléj i by im przytoczyć przykład blizki, marzono niepolitycznie w Hambuchu i na Vurtburgu, wszakżeż kuto przeciw bohaterom ich drakońskie prawa w Akwisgranie i Karlsbadzie a urządzano przeciw ich osobom skomplikowane machiny procesów demagogicznych. Nie upłynęło pół wieku, a historya dała racyą niepraktycznemu marzycielstwu, zastrzegając na zawsze pewne wątpliwéj sławy stanowiska praktycznościom owéj epoki, Kamptzom, Dambachom, Tschopom i Dunkerom. Odwracając przecież oczy od téj nasuwającéj się mimowolnie paraleli i naturalnych jéj konsekwencyi, przypatrzmy się, o ile deputacya nasza w ubiegłym sejmie Rzeszy zadosyć uczyniła zadaniu swemu ze stanowiska myśli narodowéj.

Zaczynając od dat statystycznych, jeżeli tak wolno powiedzieć i od lustracyi osobistéj, składała się pomieniona deputacya w ciągu ostatniéj kadencyi sejmowéj z pp. Władysława Niegolewskiego, Władysława Taczanowskiego, Henryka Krzyżanowskiego, Alfreda Żółtowskiego, Konstantego Dziembowskiego, Romana Czartoryskiego, Piotra Szembeka, Hipolita Turny, Leona Skórzewskiego, Napoleona Mańkowskiego, Rybińskiego, Kalksteina. Prezesem koła został na samym początku obrany i pozostał nim nieprzerwanie Władysław Niegolewski. — Trzymając się w sprawozdaniu naszém z czynności sejmowego koła porządku chronologicznego, przypominamy, że pierwszą sposobność wystąpienia, jaka się nadarzyła deputowanym naszym, dała dyskusya nad artykułami ustawy Rzeszy, oznaczającemi jéj granice. Stanowisko polskie wobec tych postanowień nowéj konstytucyi było jasne. Nie będąc i nie chcąc być Niemcami, deputaci nasi zaprotestowali przeciw pogwałceniu własnego prawa narodowości przez reprezentacyą organizmu, czerpiącego również jedyny tytuł swéj egzystencyi nie z czego innego, jak z prawa narodowości. Rozpoczął w ówczas szereg wystąpień naszych, którym i przeciwnicy musieli oddać wyjątkowo wszelką sprawiedliwość, nowy na polu publiczném i parlamentarném pracownik, Alfred Żółtowski. Przemawiali po nim panowie Henryk Krzyżanowski i Władysław Niegolewski, protestując wszyscy przeciw pogwałceniu prawa naszego narodowego a kładąc przycisk na niespożytość i niezawodną przyszłość myśli polskiéj. Z wystąpienia w szczególności Władysława Niegolewskiego pamiętną nam pozostanie wymowna replika przeciw insynuacyom ks. kanclerza, jakoby deputacya nasza jedynie tylko dla obrony interesów kościelnych przez swych wyborców była wysłana i jakoby fakt waleczności polskiéj w szeregach pruskich miał być dowodem, iż lud polski nie czuje się polskim. Również tylko dla złéj wiary nieprzekonywającą mogła pozostać poparta powagą samychże źródeł niemieckich argumentacya Władysława Niegolewskiego, wykazującego silniejszemu w polityce, jak w historyi sternikowi nawy prusko-niemieckiéj oczywistą fałszywość twierdzenia, „jakoby rządy polskie w Prusach były tak serdecznie złemi“ a Polacy „nie narodem.“

Z kolei rzeczy wypadło deputacyi naszéj zaznaczyć własne stanowisko w sprawie annexyi Alzacyi i Lotaryngi. Zabierał w tym przedmiocie głos Władysław Taczanowski, oświadczając się w imieniu swych rodaków, nie mniéj na podstawie wolnéj woli ludów w stanowieniu o swych losach, jak na podstawie naturalnego ze stanowiska polskiego współczucia dla Francyi, przeciw wcieleniu ludności obu krajów do Niemiec jedynie tylko prawem zdobyczy, bez wysłuchania ich woli. Głosowanie przeciw prawu annexyjnemu po takiém wystąpieniu byłoby nam się może zdawało naturalniejszém i prostszém, aniżeli wstrzymanie się od głosowania, jak to uczyniła nasza deputacya. Cokolwiekbądź, nie zmienia przecież ten szczegół ani charakteru, ani intencyi polskiego w téj sprawie wystąpienia,

Po pauzie w pracach i posiedzeniach parlamentarnych, jaka nastąpiła przez lato, zjechali deputowani nasi w komplecie do Berlina wtedy dopiero, gdy zapowiedziany ze strony ministra bawarskiego Lutza wniosek do kodeksu karnego, gdy daléj sprawa budżetu Rzeszy zapowiadały możność i sposobność zasadniczego ze strony polskiéj wystąpienia. Wiadome ogólnie i w świeżéj pamięci jeszcze czytelnikom naszym wystąpienie deputacyi naszéj i przemiającego w imieniu jéj Władysława Niegolewskiego. Uczucie sprawiedliwości, szacunek dla praw kościoła i dla praw wolności, naturalny wstręt przeciw wszelkim tak nazwanym prawom wyjątkowym, naturalna chęć zasłonienia i naszego duchowieństwa przeciw możliwym zastósoniom tego elastycznego prawa, — wszystko to razem złożyło się na zacną i uczciwą opozycyą naszego koła sejmowego przeciw wnioskowi bawarskiemu i wszystko téż to znalazło wyraz w wymównem wystąpieniu Władysława Niegolewskiego. Ostatnie wystąpienie naszéj deputacyi w osobie Henryka Krzyżanowskiego przeciw budżetowi Rzeszy, ma podwójną zasługę, zawarowania godności polskiéj przeciw konsekwencyom wyciąganym z faktu waleczności polskiéj w obcych szeregach i postawienia pod pewnym względem programu politycznego przyszłego zachowania się i postawy koła sejmowego polskiego. Dodajmy wreszcie wystąpienie Władysława Niegosewskiego w sprawie indemnizacyi rejonowéj, wystąpienie, któremu nawet przeciwnicy szanownego mówcy wszelkie uznanie oddają, — a będziemy mieli całość obrazu walk i przepraw parlamentarnych, jakie deputacyi naszéj w łonie sejmu Rzeszy z godnością narodową a nie bez korzyści moralnéj odbywać przyszło.

Zwróćmy daléj uwagę na postawę deputacyi naszéj po za obrębem murów parlamentarnych, gdzie także miała sposobność zaznaczyć charakterystycznie swe polityczno-narodowe stanowisko.

Pamiętni swego zadania pośród obcéj korporacyi politycznéj, trzymali się na uboczu od uczt i uroczystości, jakiemi święcono w stolicy miodowe miesiące istnienia nowo-restaurowanego cesarstwa niemieckiego. Pamiętni daléj obowiązku przestrzegania nieskazitelności narodowéj pośród swoich mocodawców, odradzali podawać petycye w celu restauracyi władzy świeckiéj Ojca św., by sami stojąc na stanowisku negacyi względem parlamentu, nie zamieniać go w przekonaniu i w poczuciu ludu polskiego na jakąś instancyą, do któréj się w ważnych sprawach odnosić można i należy. Pozostawiając każdego wolnéj woli swobodę podpisywania adresu do Ojca św. we właściwéj parafii, wstrzymali się od proponowanego sobie udziału w tymże adresie jako grono polityczne, które w takim swym charakterze ze sprawą tą, czysto po za obrębem polityki świeckiéj leżącą, nic wspólnego mieć nie mogło. W sprawie zamierzonéj wreszcie przez reprezentanta duńskiego północnego Szlezwigu, Krygera, interpelacyi o wykonanie artykułu V traktatu pragskiego, — oświadczyli się deputowani nasi do sejmu Rzeszy z gotowością popierania takowéj, skoro brzmienie jéj znajdzie się w zgodzie ze stanowiskiem politycznem przez nich zajętém.

Otóż krótko spisana i treściwie zebrana kronika działalności parlamentarnéj i politycznéj naszéj reprezentacyi w sejmie Rzeszy niemieckiéj. Należy jéj się uznanie zupełne ze strony społeczności naszéj, bo nie było czy wielkiéj czy małéj sposobności, gdzieby nie była zajęła stanowiska wybitnie polskiego a przestrzegała z wszelką skuteczną czujnością godności narodowéj. Należy się w téj mierze zasługa prezesowi koła Niegolewskiemu, należy się w równym stopniu zacnym jego kolegom, którzy z nim postępowali zgodnie ręka w rękę. A teraz, pod koniec, jeszcze jedna uwaga, któréj prawda nie powinnna zaginąć dla społeczności naszéj jakichbądź przekonań i dla przyszłéj praktyki wyborczéj.

Bardzo znaczna większość deputacyi naszéj do sejmu Rzeszy składa się z osób, przeciw którym w pierwszych miesiącach rb, w czasie wyborów, ultramontanie nasi poruszali wszelkie środki, byle powodzenie wyborów zwichnąć, przeciw którym stawiali własnych kandydatów lub wywoływali niewczesne cyrografy z rewersami sumień i przekonań. Przebieg ostatniéj kadencyi sejmowéj dowiódł najlepiéj, czy potrzebną było rzeczą zawichrzać zgodę, wymuszać podpisy na cztery punkta kościańskie, podburzać duchowieństwo. W rezultacie okazało się, że nie trzeba było dopiero wymownéj nauki ks. Bismarcka o obowiązkach katolickich, nad czém się swego czasu Tygodnik Katolicki tak serdecznie cieszył, — aby deputowanych naszych przekonać o potrzebie obrony zagrożonych praw kościoła i duchowieństwa. Niegolewski bronił praw owych lepiéj i wymowniéj, choć do obozu ultramontańskiego nie należy, aniżeliby to autorowie i inicyatorowie czterech punktów kościańskich kiedykolwiek byli umieli. Cały zastęp jego kolegów, cała bez wyjątku prasa polska, wtórowali mu w tym względzie jak najwierniéj a z całego serca, jak to uczynią zawsze, ile razy istotne prawa Kościoła i duchowieństwa znajdą się zagrożonemi. Przykład ten powinien społeczność naszę przekonać, że kto kocha na prawdę Polskę, nie ubliży z pewnością w niczém temu, co się kościołowi słusznie należy a że niespokojna ambicya tylko może straszyć wyobraźnią łatwowiernych jakąś grozą niebezpiecznego radykalizmu, którego w obozie naszym narodowym, chwała Bogu, nie ma. Postawa deputacyi naszéj sejmowéj w kwestyach najżywotniéj Kościół obchodzących pozostanie najlepszym kamieniem probierczym prawdziwéj wartości tak jednego, jak drugiego żywiołu, tak zastępu narodowego, który wiernie trwa przy swéj tradycyjnéj polskiéj chorągwi, jak zastępu ultramontańskiego, który go w interesie własnéj ambicyi rozmaitemi środkami obalić usiłował.

Wiadomości urzędowe.

NPan raczył sołtysom Zawieji w Jankowie w powiecie pleszewskim, Mrówce w Srodce w powiecie średzkim, Nowakowi w Opatówku w tymże powiecie, Śmierzchale w Przyborowie w powiecie krobskim i Glapce w Lipiu w tymże powiecie i dozórcy żwirówki prowincyonalnéj Karólowi Gloger w Antoninie w powiecie odolanowskim nadać powszechną oznakę honorową.

Korespondencye Dziennika Pozn.

Lwów, 5 grudnia.

(Pierwsze posiedzenie Klubu postępowego. — Wydział Towarzystwa demokratycznego. — Grocholski już w domu. — Pogłoski).

(*T*) Klub postępowy polski rozpoczął już swój żywot. Pierwsze posiedzenie jego odbyło się wczoraj w wielkiéj sali ratuszowéj, a odbyło się w sposób tak godny, że nadzieja, iż to nowe towarzystwo odpowie wysokiemu powołaniu swemu, zdaje się być uzasadnioną.

Po godzinie 7 wieczorem, gdy już zgromadziło się około 50 członków Klubu, zagaił posiedzenie imieniem założycieli dr. Zbyszewski, dyrektor banku włościańskiego krótką przemową, w któréj wskazał powody założenia tego nowego stowarzyszenia politycznego, kładąc nacisk na to, że dewizą Klubu jest „Polskość“ i „Postęp“. Mowę swoję, w któréj zachęcał członków do gorliwéj pracy w myśl statutów Klubu, skończył p. Zbyszewski wezwaniem, by zgromadzenie obrało sobie przewodniczącego.

Romanowicz proponuje na przewodniczącego obradom dzisiejszym najstarszego wiekiem byłego posła lwowskiego, powszechnie szanowanego obywatela ziemskiego, p. Alfreda Młockiego.

P. Młocki wśród oklasków zajmuje miejsce przewodniczącego. W przemowie swéj zwraca uwagę na ważność zadania Klubu i wyraża nadzieję, że do tego nowo powstającego towarzystwa politycznego wkrótce przystąpią wszyscy ojczyznę miłujący obywatele, aby połączonemi siłami pracować nad poprawieniem bytu naszego.

Na sekretarzy powołał przewodniczący pp. Justiana i Medweckiego, współzałożycieli Klubu, i wezwał p. Romanowicza, by tenże imieniem założycieli przedłożył zgromadzeniu program Klubu do zatwierdzenia.

P. Romanowicz odczytuje następnie program jako wniosek ze strony założycieli przedstawiony, téj treści:

„Tworząc nowe polityczne Towarzystwo, winniśmy w obec kraju jawnie wypowiedzieć, jakim jest nasz program, w nazwie „Klub postępowy polski“ tudzież w statucie Towarzystwa ogólną tylko zasadą naznaczony. Zawiązanie Towarzystwa takiego jest tém konieczniejszém, że od dłuższego już czasu kraj nasz w grobową popadł martwotę i nie zabiera nawet głosu w chwilach, kiedy najżywotniejsze dlań sprawy mają się rozstrzygać. A tém boleśniejszym jest ten stan kraju w obec zbliżającéj się stuletniéj rocznicy pierwszego rozbioru ojczyzny, w obec chwili, w któréj świętym jest naszym obowiązkiem zastanowić się już nie dlaczegośmy upadli, ale i jakim jest stan nasz obecny, jaką dalsza droga, która ma nas nie tylko od upadku ochronić, ale i swobodną zgotować nam przyszłość. Więc rozrzucone po kraju a ogólną martwotą nie skażone jeszcze jednostki w jedną zebrać całość, a skupionemi, więc coraz się wzmagającemi siłami dążyć do uznania i naprawy wad naszych społecznych — to będzie główne zadanie naszego Towarzystwa.

Określając bliżéj to dążenie, oświadczamy:

Pod względem państwowym nie tracąc nigdy z oka nieprzedawnionych praw państwowych narodu polskiego, dążyć będziemy na teraz do uzyskania dla kraju tyle przynajmniéj odrębności w kierunku ustawodawczym, politycznym, administracyjnym, sądowym, finansowym, ekonomicznym i edukacyjnym, ile jest zawarte w rezolucyi sejmowéj z r. 1868 i w programie zjazdu stronnictw z r. 1870.

Pod względem społecznym dążyć będziemy do urzeczywistnienia we wszelkich objawach życia zasad demokratycznych, tj. równości w obec prawa wszelkich warstw społecznych. Drogą zaś do tego celu wiodącą będzie podnoszenie warstw dotąd upośledzonych co wyższéj oświaty i dobrobytu, za pomocą asocyacyi. Praca w tym kierunku podjęta mieć będzie także wysoką doniosłość narodową, gdy bowiem we względzie gospodarczym ulega kraj nasz przewadze wielkich kapitałów zagranicznych, a szczególniéj niemieckich, skupienie drobnych kapitałów naszych dozwoli nam wytrzymać współzawodnictwo.

Nakreślona powyżéj zasada demokratyczna wymaga jednak wielu znacznych reform w naszém ustawodawstwie, nie zawsze stósownem i sprawiedliwem, a między reformami temi zajmuje pierwsze miejsce zmiana ordynacyi wyborczéj, tudzież ustawodawstwo o szkołach ludowych.

W wewnętrznéj organizacyi kraju, obok owego przeprowadzenia zasad równości na polu prac społecznych i ustawodawczych, dążyć będziemy do wolności we wszelkich gałęziach publicznego życia, wolności wyznań, druku i słowa, stowarzyszeń i zgromadzeń — wolności nie tak połowicznéj, jaką nas dotąd darzono, lecz takiéj, w któréj każdy ma pełną moc czynienia

dobrze, a z surową się spotka sprawiedliwością, gdy naruszy prawa współobywateli.

Tak określone zasady wskażą nam jasno drogę, jaką w każdym wypadku wybrać należy.

Będąc w kraju naszym jedynie odłamem dziesięciowiekowego a historycznie do bytu uprawnionego państwa, powstałego z braterskiego trzech narodów zjednoczenia jakowelnych z wolnymi a równych z równymi, narodowość naszą w duchu wyż wskazanego bytu państwowego rzeczypospolitéj polskiéj przedewszystkiém zachowaną i rozwijaną mieć chcemy. W obec spotężnienia zachodnich naszych sąsiadów, w obec coraz silniejszego nacisku ze wschodu a wreszcie w obec niepewności położenia w monarchii austryackiéj, potęgowanie narodowego poczucia pierwszym dziś jest obowiązkiem, wyrabianie prawdziwego obywatelstwa nie w prowincyonalném tylko, lecz narodowém tego słowa znaczeniu, najważniejszém zadaniem. Siły i ratunku w nas samych tylko szukajmy. Pracować nam zatém nad podniesieniem moralności publicznéj i rozszerzeniem cnót obywatelskich, widzimy bowiem zbyt częste a straszne przykłady, do czego utrata takowych doprowadzić musi. I u nas także poczyna brać górę korupcya tak w prywatnych jak i publicznych sprawach, przeciw niéj tedy stawić nam z całą energią, gdziekolwiek się ona objawi, ten bowiem jest najsilniejszy nieprzyjaciel narodów dążących do swobody. Ręka w rękę z tém niech idzie praca nad reformami społecznemi, nad podnoszeniem oświaty i dobrobytu wszystkich warstw społeczeństwa, a najpiękniejszym tego usiłowania owocem będzie solidarność wszystkich w pracy na korzyść dobra powszechnego. A gdy to osiągniemy, śmieléj, spokojniéj w przyszłość narodu będziemy mogli spoglądać.

Te są cele, dla których zakładamy nasze Towarzystwo, ten sztandar, pod którym skupić pragniemy wszystko co polskie, co postępu pragnie a nie snu śmiertelnego. Straszne wypadki na zachodzie Europy, jakich nie dawno byliśmy świadkami, stwierdziły to, czego i sami na sobie tak bolesne mamy dowody, że społeczeństwo, które sił swych w sobie szukać i z siebie rozwinąć nie umie, w walce był o upada. Wytwarzajmy tę siłę — a wydźwigniemy się z upadku."

W pięknéj mowie tłómaczy następnie p. Romanowicz dopiero co odczytany program, podnosząc ważniejsze jego ustępy i kładąc głównie nacisk na niezbędną potrzebę pracowania nad wewnętrznem odrodzeniem się narodu. „I u nas — powiada program — poczyna brać górę korupcya, tak w prywatnych jak i publicznych sprawach", przeciw niéj więc z całą siłą gdziekolwiek się ona objawi stawać powinniśmy. Jesteśmy w upadku, z upadku tylko poprawa nas podnieść może. Zacznijmy od siebie i działajmy na podniesienie moralności w narodzie. Pod względem politycznym jest niewątpliwie, jak słusznie mówca podniósł, wielkiego znaczenia ustęp programu mówiący o narodowości polskiéj w państwowém znaczeniu. Innym razem obszerniéj napiszę o téj kwestyi, tu tylko zaznaczam, że i program Klubu drukiem ogłoszony i mowa p. Romanowicza w imieniu założycieli powiedziana kładły nacisk na pojmowanie polskości w państwowém znaczeniu. Zaznaczam to dla tego, że u nas takie pojmowanie polskości coraz bardziéj niestety upada i miejsce patryotyzmu polskiego zaczyna zajmować jakiś patryotyzm galicyjski a nawet austryacki!! Daléj zaznaczam ten ważny ustęp programu i dla tego, że Klub nie będzie już w obec niego mógł przyznawać cię do programu znanego Smolki i jego partyi, dążącego do dobrowolnego sfederowania jednéj części Polski tj. Galicyi z Czechami, Tyrolem, Styryą i innemi częściami Austryi. Dla tego téż podnosił p. Romanowicz daléj ten ustęp programu, który mówi wyraźnie, że co do kwestyi galicyjskiéj żądać będziemy od Austryi tylko rozszerzenia autonomii w myśl rezolucyi sejmowéj i programu zjazdu stronnictw z roku 1870, bo jak słusznie podniósł, więzień żądający, by mu w więzieniu jego więcéj nieco przyznano swobody, nie zrzeka się tém jeszcze prawa do wolności. Mowę p. Romanowicza, który w końcu podniósł jeszcze ustępy programu mówiące o wolności i demokracyi, przyjęło zgromadzenie i licznie na galeryach zebrana publiczność oklaskami.

Program sam uchwaliło zgromadzenie bez dyskusyi jednogłośnie.

Z kolei poddano pod dyskusyą sprawę opłaty od członków Klubu i w myśl wniosku referenta p. Medweckiego uchwalono na teraz opłatę roczną w kwocie czterech guldenów.

Następnie przedłożył dr. Zbyszewski projekt regulaminu, który en bloc bez dyskusyi przyjęto.

W końcu wybrano wydział, który z pomiędzy siebie wybierze prezesa Klubu. Wydział składa się z 10 członków. Między innymi wybrani zostali do wydziału dr. Zbyszewski, Romanowicz, dr. Sermak, dr. Łubiński itd.

Szczęść Boże! nowemu temu naszemu towarzystwu politycznemu, może ono zdoła większe niż dotychczasowe podobne towarzystwa oddać sprawie publicznéj usługi.

Co do Towarzystwa demokratycznego winienem zapisać, że z nowo wybranego wydziału tego Towarzystwa wystąpiło prócz Smolki i Widmana jeszcze trzech innych członków, którzy przeszli do Klubu postępowego. Towarzystwo demokratyczne będzie musiało znowu się zebrać dla wyboru nowego wydziału.

Nowin politycznych z Wiednia nie mamy żadnych. P. Grocholski wracając z Wiednia bawił tu dwa dni. Pojechał do siebie na Podole do Rożysk, by wypocząć. Hr. Gołuchowski bawi jeszcze w Wiedniu. Powód pobytu jego tam nieznany. Pogłoski o jego dymisyi, o usunięciu się ks. marszałka, o rokowaniach Auersperga z Ziemiałkowskim względem jego wstąpienia do ministerstwa, niepotwierdziły się.

Wiedeń, 4 grudnia.

(Mechanizm wyborczy w Austryi — Trudności dla akcyi ugodowéj.)

ω Ministeryum Auersperga zwraca przedewszystkiém uwagę na agitacyą wyborczą w krajach tych, których sejmy rozwiązane zostały. Czuje bowiem instynktowo, że utrzymać się przy władzy nie może, jeśliby rezultat wyborów sejmowych stwierdzał liczebnie, iż ministeryum nie ma za sobą większości w Radzie Państwa. Jeśli wątpliwości nie ulega, że rząd ten, jako przeciwnik politycznego kompromisu, ma tylko tę partyą niemiecką za sobą, która pod firmą liberalizmu pragnie hegemonii dla siebie, łatwo zrozumieć, że radby się wykazać przed koroną: większością parlamentarną, jako surrogatem prawdziwéj większości ludów austryackich.

W téj akcyi technicznéj przeprowadzenia wyborów ułatwione są rządowi austryackiemu zabiegi w przeważaniu szali na swą stronę, przez to, iż Ordynacye wyborcze w r. 1861 oktrojowane, samowoli władzy centralnéj szerokie zostawiły pole działania. Między innemi wypada dotknąć jednego punktu w ordynacyach wyborczych dla Czech i Morawii, gdzie wybory do sejmu (z grupy większych właścicieli (Gross-Grundbesitz-Wahlen) nie odbywają się po obwodach lub okręgach, jak w innych krajach. Tam muszą się wszyscy uprawnieni zjechać do głównego miasta Pragi lub Berna na oznaczony termin, i głosować w ten sposób, by każdy na listę wyborczą nie jednego lub dwóch posłów wpisał, lecz wszystkich z całego kraju wybrać się mających posłów sejmowych.

Dla okazania, co to znaczy? i jakiéj doniosłości jest narzucone prawo wyborcze z roku 1861 w kraju, gdzie na 5 millionów Czecho-Sławian jest wszystkiego 2 mill. niemieckiéj ludności; dość powiedzieć, że z téj grupy w Czechach wybierać się ma wraz z posiadaczami majoratów czy fideikomisów, posłów do sejmu 70 czyli mniéj więcéj jedna trzecia część. — W praktyce rzecz się tak ma: czterystu i kilku dziesięciu większych właścicieli zjeżdża się do Pragi i grupują się podług przekonań czy tendencyi politycznéj. Jedni są za centralizacyą i za niemieckim systemem rządzenia, a ci składają osobny komitet, nazwany wiernokonstytucyjnym. Drudzy, i do tych należą pierwsze familie, posiadające najrozleglejsze terytorya: Schwarcenbergi, Lobkowicze etc. są za przewróceniem praw państwowych królestwa Czech, i antagonistami pierwszych. Oni też składają osobny komitet konserwatywno-narodowy. Po kilkudniowych naradach, gdzie różne wpływy agitacyjne się rozprzestrzeniają — ułożoną została lista czyli konsygnacya z jednéj i drugiéj strony.

Jak przyjdzie do głosowania, każdy wyborca dyktuje powoli jedno po drugiem „komisyi rządowéj ad hoc wysadzonéj" nazwisko swego kandydata aż do ukompletowania liczby... wszystkich posłów, którzy z téj grupy do sejmu czeskiego wybrani być mają.

Po ukończeniu głosowania i przeprowadzeniu skrutynium nigdy nie było, nie ma i być nie może kwestyi, czyli z téj grupy więcéj będzie wiernokonstytucyjnych posłów, czy konserwatywno-narodowych?

Alternatywa ta tylko możliwa: albo zwyciężyły intencye centralistów, albo zwolenników autonomii i prawa państwowego (böhmisches Staatsrecht) Czech.

Choćby jednym głosem większości zwyciężyło lub upadło 70 posłów z kurii poselskiéj większéj własności, ten sytuacyjny organizm w dalszéj konsekwencyi przeważa jedném posunięciem pióra szalę na jednę lub drugą stronę. — Z miast, miasteczek, izb handlowych, z okręgów miejskich wybrani posłowie mają większość lub mniejszość w sejmie, Niemcy lub Czesi tylko wtedy, kiedy powyższych posłów 70ciu z kuryi „większéj własności" wybrani zostali albo z partyi narodowéj, albo z partyi centralistyczno-niemieckiéj.

Schmerling a właściwie Lasser jego poradnik jako minister efektywnie rządzący (nazywał się wtedy Verwaltungs Minister) wymyślił ten sposób wybierania wszystkich posłów w jedném miejscu dla tego, żeby łatwiéj było rządowi, mającemu władzę w ręku, użyć wpływu i presyi na pojedyńcze osobistości w stolicy kraju przez medium wyższych dygnitarzy, i... innemi sposobami.

Nie jest już tajemnicą, że rachowano wtedy już, kiedy układano statut wyborczy, na elastyczność, chwiejność, a nareszcie na tradycyjną lojalność arystokracyi tego kraju, przypuszczając tém samém, że skoro wiadomém będzie, jaki wiatr wieje z góry i coby za złe było wziętém u dworu, że pewna liczba wotantów z téj grupy pójdzie za inspiracyą wyższą. Tym sposobem choć nie całkiém konstytucyjnie rząd centralny, który jest u steru, wysuwa ostrożnie ale zrozumiale koronę, w lę monarchy naprzód jako presyą na ludzi choć majętnych (a przez to poniekąd niezależnych) ale więcéj lojalnych, jak samowiednych.

Skład rady państwa zależy po większéj części od rezultatu wyborów czeskich i morawskich, które per tangentem wzmacniają szeregi centralistów w reichracie, jeśli czesko-morawskie wybory z téj jednéj grupy wypadły po myśli centralistów a jak dziś i rządu. — W takim bowiem wypadku przewaga żywiołu niemieckiego w sejmie słowiańskich krajów (gdzie Niemcy są w mniejszości jak 2 i 5) Czech i Morawii jest niewątpliwą, i wybory do rady państwa wypaść muszą w duchu nienarodowo, niekrajowo czeskim, ale centralistyczno-niemieckim. Z kuryi właścicieli większych posiadłości w Czechach i Morawii wybiera się, jeśli się nie mylę, z 76 czesko-morawskich reichsratowych członków, połowa. Nie dziw więc, że już dziś ztąd wysłano powierników, ludzi wysoko położonych do Czech i Morawii w celu przeprowadzenia zmiany frontu wśród téj klasy uprzywilejowanéj wyborców. Zaznaczyć należy, że za czasów Schmerlinga wybory wypadły z téj grupy podług myśli rządu. Tak samo za Beusta.

W odwrotnym kierunku wypadły za Belcredego (które Beust przyszedłszy do władzy w r. 1867 unieważnił) wybory w duchu ugodowym, i tak samo za Hohenwarta, które znowu przez Auersperga zostały unieważnione i na ich miejsce rozpisane nowe wybory... których rezultat jeszcze niewiadomy.

Z tego jednak widać, że wpływy rządowe na żywioł wskazany zawsze doprowadziły do wyniku dodatniego... dla rządu; a z drugiéj strony że hegemonijne dążności Niemców znalazły w razie ich zagrożenia protekcyą w sferach decydujących; — a że z drugiéj strony jak najsumienniejsze zamysły przeprowadzenia „ugody i porozumienia" zostały udaremnione czy za Belcredego, Potockiego, czy Hohenwarta.

Wywód ten był dla tego potrzebnym, by uwydatnić trudności, jakie się dziś przeciwstawiają każdéj akcyi ugodowéj. — Utrzymują niektórzy, że ministeryum Auersperg chce niezależnie od swego centralistycznego programu zadowolnić Galicyą przez udzielenie temu krajowi szerszéj autonomii; nie podobna mi jednak do tych pogłosek najmniejszéj przywięzywać wiary, kiedy widzę i wiem z pewnością, że wszystkie usiłowania rządu zmierzają ku przeprowadzeniu wyborów w ten sposób, by miał za sobą większość w reichsracie.

A wtedy ministeryum zrobi wszelki kompromis zależnym od wotum parlamentu.

NIEMCY.

* Berlin, 8 grudnia. O podwyższeniach pensyi zamieściła ministeryalna Provinzial Correspondenz artykuł, w którym zauważyła, że podwyższenia te „rozciągają się na wszystkie prawie kategorye urzędników we wszystkich gałęziach administracyi." Ograniczające „prawie" ściągało się prawdopodobnie na to, że ministrowie, podsekretarze stanu i naczelni prezesowie nie otrzymają tym razem żadnéj podwyżki, ponieważ panowie ministrowie te kategorye wyposażyli już przed trzema czy czterema laty. Wtedy to bronił minister spraw wewnętrznych, hrabia Eulenburg, bardzo gorąco podwyższenia pensyi ministrom na dwanaście tysięcy, twierdząc, że dziesięcioma tysiącami talarów i urządzoném pomieszkaniem rządowém minister wystarczyć nie jest w stanie. Nauczyciele przy królewskich gimnazyach nie mieli być prawdopodobnie owém „prawie" Provinzial Correspondenz objętymi, gdyż etat ministerstwa oświecenia wykazuje na podwyższenie pensyi nauczyciel przy królewskich gimnazyach 27,500 talarów. Tymczasem ze sumą tą i zamierzoném z niéj polepszeniem pensyi ma się rzecz całkiém inaczéj. W Prusach istnieją ok miejskich lub z zapisów utrzymywanych gimnazyów 72 takichże zakładów szkólnych patronatu królewskiego lub miejskiego. Dla nauczycieli przy tych gimnazyach ustanowiono w skutek rozporządzenia królewskiego z roku 1863 etat normalny, który dzieli gimnazya podług większéj lub mniejszéj taniości utrzymania w odnośnych miastach na trzy klasy i dla tych trzech klas określa pewne granice, podług których pensye nauczycieli gimnazyalnych ustanowione być musiały. Z chwałygodną gorliwością przymusiło państwo gminy miejskie do zastósowania się do tego etatu normalnego; pod względem jednakże gimnazyów królewskich trzymał się zasady: princeps legibus solutus est, co znaczy, że sam nie trzymał się ustanowionych przez siebie granic. Bardzo zwolna stawał się przy gimnazyach królewskich etat normalny prawdą; z owych 72 gimnazyów osiągnęło w końcu roku 1869 dopiero 22 etat normalny a od tego czasu, o ile nam wiadomo, aż do dziś dnia nie postąpiono daléj. Obecnie dopiero ma być, jak się to pokazuje z budżetu ministerstwa wychowania, przeprowadzony etat normalny z roku 1863 przy wszystkich królewskich gimnazyach a cél ten dopięty być ma przez owe 27,500 żądanéj przewyżki. Nauczyciele atoli przy królewskich gimnazyach stanowczo źle wyjdą na takiém postępowaniu. Przez projekty w etacie na rok 1872 państwo dopełniłoby jedynie tego, do czego się już w roku 1863 zobowiązało, a czego dotąd nie dopełniło. Przeprowadzając nareszcie etat normalny, spłaca tylko stary dług, lecz nie uwzględnia uznanéj przez siebie teraz konieczności podwyższenia pensyi. Etat, który w roku 1863 zdawał się być normalnym, nie jest już nim w roku 1872. To uznaje téż wspomniany już artykuł Provinzial Correspondenz, zauważając przy poglądzie na kwestyą pensyi urzędników, że już w roku 1867 podwyższenie pensyi rozpoczęto przy „urzędnikach subalternach władz lokalnych i władz najniższych instancyi administracyjnych", że jednak owe podwyższenia z roku 1867 nie okazują się dziś wystarczającemi, i dla tego i te kategorye udział wziąść mają w najnowszém podwyższeniu pensyi. Jeżeli zatém już etat z roku 1867 nie zdaje się być dziś wystarczającym, to jeszcze tém mniéj etat z roku 1863, gdyż od tego czasu potrzeby do życia ciągle droższemi się stawają. Lecz i w porównaniu z innemi kategoryami urzędników etat normalny dla nauczycieli gimnazyalnych stanowczo jest za niski. Przy gimnazyum pierwszéj klasy pobiera najstarszy nauczyciel 1300 talarów, a zatém jeszcze nie tyle, ile rendant przy kasie rejencyjnéj. Najwyższa pensya nauczyciela przy gimnazyum drugiéj klasy, jak Poczdamie, Brandenburgu, Bydgoszczy, Frankfurcie n. O. itd. (1150 talarów) nie dosięga jeszcze najwyższéj pensyi sekretarza rejencyjnego lub buchhaltera rejencyjnego; a przy gimnazyum trzeciéj klasy, jak w Wesel, Quedlinburgu, Świdnicy, Rastenburgu najwyższa pensya nauczyciela (1000 tal.) zaledwie się równa pensyi sekretarza sądu powiatowego lub podobnie się stojącego urzędnika subalterny a niższą jest o 400 talarów od najwyższéj pensyi równego mu pod względem wykształcenia radzcy sądu powiatowego. Kwestya ta zasługuje, ażeby się nad nią w izbie poselskiéj gruntownie zastanowiono i przyznano także i nauczycielom gimnazyalnym podwyższenie pensyi, odpowiednie ich położeniu.

Piąte posiedzenie plenarne izby poselskiéj odbędzie się jutro o godzinie 11 przed południem. Na porządku dziennym zamieszczono następujące przedmioty: 1) Jak mają być traktowane projekty do prawa dotyczące najwyższéj izby obrachunkowéj i podatku stęplowego od pewnych wniosków, podawanych do urzędu ksiąg gruntowych? 2) Obrady końcowe nad projektem do prawa dotyczącym nasawskiego zakładu zabezpieczenia od ognia (referent poseł doktor Braun-Waldenburg wnosi, ażeby pomieniony projekt przyjęto). 3) Obrady przedwstępne nad budżetem państwa na rok 1872. Obrady jeneralne.

W izbie poselskiéj kontynuowali wczoraj komisarze pojedyńczych grup etatu obrady swe, już to w obecności, już to w nieobecności komisarzy rządowych. Grupa dla niestałych podatków ukończyła swe obrady, lecz dotąd nie postawiła żadnych wniosków; inne grupy jeszcze obradowały i przygotowywały wnioski. — Dziś wieczorem obradować będzie znowu komisya budżetowa nad projektem do prawa dotyczącym użycia funduszów skarbu państwa.

Sprawa o przeniesienie izby poselskiéj do lokalów gmachu parlamentu niemieckiego została, jak twierdzi National Ztg., rozstrzygniętą w ten sposób, że izba poselska pozostanie w dotychczasowym swym gmachu. Konieczne zmiany budowlowe w gmachu parlamentu czynią to konieczném. Przeciwnie Kreuz. Ztg. donosi, że sprawa ta nie jest dotąd stanowczo rozstrzygniętą, ponieważ rokowania w kwestyi téj ciągle jeszcze trwają.

Jak do zagranicznych dzienników ztąd telegrafują, zamianowano wiceadmirała Jachmanna naczelnym dowódzcą marynarki i członkiem rady admiralicyjnéj.

Hrabia Brassier de St. Simon, obecnie niemiecki poseł przy dworze włoskim, występuje z powodu podeszłego wieku ze służby rządowéj. Pomiędzy tymi, których jako jego następców wymieniają, ma hrabia Perponcher najwięcéj szansy.

Jak słychać, powierzono inspektorowi pocztowemu Bartschowi z Berlina od 1 stycznia przyszłego roku administracyą urzędu pocztowego niemieckiego państwa w Carogrodzie.

FRANCYA.

* Niespodzianką było tak dla deputowanych, jak jak dla publiczności, że odczytanie orędzia nie nastąpiło zaraz na pierwszém posiedzeniu zgromadzenia narodowego, lecz odłożoném zostało do czwartku. Zwłokę w odczytaniu orędzia tłómaczy Journal des Débats tém, że „izba w pierwszym dniu po zagajeniu sesyi nie mogła być jeszcze w komplecie." Tymczasem wiadomém jest powszechnie, że deputowani już przed kilku tygodniami zaczęli się zjeżdżać i że wszyscy niemal jeszcze przed końcem feryi w Wersalu się stawili; o trudnościach więc pod tym względem nie może być mowy. Również błahym wydaje się drugi powód, przytoczony na usprawiedliwienie zwłoki w odczytaniu orędzia, t. j. że izba musiała się wprzód ukonstytuować przez wybór biura. Niepodobna przeto przypuścić inaczéj, jak że mają słuszność ci, którzy utrzymują, że prezydent rzeczypospolitéj pragnął zyskać na czasie, aby w elaboracie swym poczynić jeszcze niektóre zmiany.

Na posiedzeniu czwartkowém nastąpiło w rzeczy saméj odczytanie orędzia, a dokonał go, jak się ogólnie spodziewano, sam Thiers. Nie posiadając jeszcze tekstu orędzia w brzmieniu dosłownem, podajemy je tymczasowo w następującém streszczeniu, które nas doszło na drodze telegraficznéj:

Na wstępie twierdzi Thiers, że Francya z dnia na dzień coraz większe robi postępy równie w reorganizacyi swych stósunków wewnętrznych jak w ustaleniu stósunków przyjacielskich na zewnątrz. Chcąc postępy te należycie ocenić, nie wypada nigdy zapominać, w jakie położenie wprawiły kraj dawniejsze rządy cesarskie. Po rokoszu, który nie ma równego sobie w dziejach, można już dzisiaj twierdzić śmiało, że dobre nad złém przeważa na szali. Stósunki pomiędzy Francyą a resztą Europy są jak najzupełniéj pokojowe i przyjacielskie. Stósunki z Prusami teraz już całkowicie uporządkowane. Podatki wpływają bez trudności. Armia pierwszą krajowi przyniosła pociechę wśród nieszczęść, jakie go nawiedziły. Porządek obecnie najzupełniéj przywrócony. Rozwiązanie gwardyi narodowéj weszło w wykonanie bez wszelkiego oporu. Co się tyczy zupełnéj reorganizacyi całego organizmu państwowego, to tak należy postawić Bogu, czasowi i wszystkim tym, którzy wnikają w głąb istoty nowoczesnego społeczeństwa. Położenie obecne jest lepszém, aniżeli po tak nieszczęsnéj wojnie można się było spodziewać. Polityką Francyi jest polityka trwałego i godności odpowiedniego pokoju. Gdyby wbrew wszelkiemu prawdopodobieństwu miały się zdarzyć zawikłania, to z pewnością nie Francya by je wywołała. Francya tém tylko chce się zastać, czém być ma prawo i czém wszystkie mocarstwa mieć ją pragną. Francya nigdy nie przeniewierzy się uroczyście danemu słowu. — Następnie przechodzi do scharakteryzowania stósunków Francyi z każdém mocarstwem z osobna, przy czém wspomina przedewszystkiém o zawarciu z Niemcami konwencyi w sprawie ceł alzacko-lotaryngskich. Czekając z upragnieniem na zupełne oswobodzenie ojczyzny, oddzielono tymczasowo żołnierzy niemieckich od ludzkości, umieszczono takowych w koszarach. Ludność zaś niechaj hamuje gniew swój, który nie skróci jéj cierpień a Francyi mógłby natychmiast narazić na niebezpieczeństwo. Życie człowieka obcego należy uważać za równie święte jak życie obywatela kraju. — Daléj roztrząsa on kwestyą traktatów handlowych, przez które, zdaniem Thiersa, Francya wiele strat poniosła. Zdawszy sprawę z odnośnych rokowań oświadcza Thiers, że rząd postanowił wypowiedzieć w lutym traktat handlowy z Anglią zawarty i w ciągu roku przyszłego, w którym traktat ten będzie jeszcze miał moc obowięzującą, układać się o zawarcie nowego traktatu. Stósunki z Hiszpanią są ciągle przyjazne, podobnież i z Włochami pozostają. Francya w dobrych stósunkach. Rząd ściśle będzie przestrzegał, aby Stolica Apostolska zachowała niezawisłość. W kwestyi rzymskiéj wstrzymuje się rząd od wszelkiéj rady, ile że w ogóle nikomu rad nie udziela, a najmniéj Głowie Kościoła, dla któréj żywi cześć i sympatyą. Co do Austryi, to rząd szczerze państwu temu życzy powodzenia. Z Rosyą zostaje Francya w jak najlepszych stósunkach, które wypływają z dobrze zrozumianego inter su obudwóch krajów. Tym sposobem gdzie zgoła nie ma nic takiego, coby mogło niepokoić. Handel więc i przemysł mogą z najzupełniejszém zaufaniem podjąć na nowo swą działalność. — Koniec obrady poświęcony charakterystyce stósunków wewnętrznych. Jakkolwiek utworzenie dobréj administracyi jest nader trudném, to przecież rząd już dzisiaj może powiedzieć, że zewsząd dochodzą go objawy zadowolnienia. Sesya zaś rad jeneralnych dowiodła, że zgromadzenia te rządzą się duchem pojednania i mądrości.

Wkrótce zamierza także i minister skarbu Pouyer-Quertier przedłożyć izbie obszerne exposé finansowe, nad którém w téj chwili gorliwie jeszcze pracuje. O ile dotąd wiadomo, pozostał minister wiernym systemowi podatków niestałych resp. ich rozszerzeniu i podwyższeniu. I tak n. p. podatek od zapałek ma być jeszcze podwyższonym; o podatku dochodowym natomiast nie ma w exposé zgoła wzmianki.

Pan Beust, który podobno na wyraźne życzenie Thiersa przedłużył pobyt swój w Paryżu o jeden dzień, obecnie wyjechał już do Londynu. Z przedłużenia bytu wnosićby należało, że późniejsze rozmowy jego z Thiersem więcéj były serdeczne i ważniejszych dotykały przedmiotów, niż pierwsza, przy któréj i p. Rémusat był obecnym, a o któréj donoszono zgodnie, że była nieco chłodną i trzymała się ściśle w granicach towarzyskiéj uprzejmości.

Teatr Polski w Poznaniu

Rozwód czyli dwie mężatki, komedya oryginalna w dwóch aktach przez J. Chęcińskiego; Błażek opętany, obrazek ze śpiewem L. Anczyca.

Poniedziałkowe przedstawienie mniéj było ludne zwyczajnie. Położyć to chyba należy na karb znużenia po szeregu zabaw, jakie w ostatnim czasie miały miejsce u nas; górne jednakże sfery teatru coraz liczniéj zbierające i na ten raz dopisały, a wystąpienie p. Heniga w „Błażku opętanym" wiele zapewne do tego przyczyniło. Porządek widowiska i rozmiar sztuki w tym rozbiorze pierwszeństwo „Rozwodowi" Jana Chęcińskiego. Komedya ta bez pretensyi do szerszéj intrygi, na wzór francuskich jednoaktowych fraszek musana, opiera się na kilku figielkach, z których jak z kłębka komiczne sytuacye się wysnuwają.

Żywość dyalogowania, kilkanaście zręcznych dowcipów rozsianych tu i owdzie, nadają jéj zajęcie i widz bez znudzenia do końca prowadzą. Spróbujmy jéj treści opowiedzieć.

Do domu młodego małżeństwa Matyldy (panna Heneman) i Edwarda (p. Cezar) zjeżdża niespodzianie przyjaciółka Matyldy Emilia (pani Wolańska), którą ona gospodarstwo i przyjaciel ich domu adwokat Pisalski pannę mają, nie wiedząc, że wykradziona przez Leona (p. Roger) od kilku miesięcy jest już za mężem. Przyjaciółka ta zjeżdża w chwili, kiedy pewne oziębienie w miłości Edwarda do Matyldy objawiać się zaczęło. Poczynający się nudzić małżonek ujrzawszy Emilią, obraża sobie, że się w niéj zakochał, co żonę jego pełną boleścią i zazdrosną urazą do przyjaciółki napełnia.

Jednakże, kiedy wejście Leona wyjaśnia Matyldzie położenie istotne Emilii — obie młode kobiety godzą się i we współce z Leonem osnuwają plan, który doprowadzić Edwarda do pogodzenia się z żoną.

Plan zależy na pozostawieniu w tajemnicy zamiarów Emilii i użyciu zręcznem adwokata Pisalskiego, kokiera z miękkiém i motylém sercem, który kiedyś wniéj kochał się w Emilii, a teraz płonie dla Matyldy i na wzbudzeniu tym sposobem zazdrości w Edwarda.

Edward zręcznie popchnięty przez Emilią, kiedy przyjmuje jego oświadczenia miłosne, chce się rozwodzić z Matyldą dla ożenienia się z Emilią.

Lecz kiedy Pisalski figlarnie łudzony przez te dwie kobiety i Leon działający z niemi w zmowie wzbudzają w nim przekonanie, że żona go chcę naprzykrzyć i także pragnie rozwodu, ażeby wyjść za niego, następuje w nim zwrot, ztąd rozmowa z żoną, jéj przebaczenie, wyjaśnienie całéj rzeczy i komiczna furyza adwokata, który się dowiaduje, że żadna z dwóch tych kobiet go nie kochała i wyjść zań żadna nie miała chęci.

Jak się pokazuje z tego, cośmy przytoczyli, dzieło dnie tkanki opowiedzieć niepodobna. Składa się bowiem z tylu subtelnych nitek i niteczek, pomyłek, ścików podrzuconych, źle zrozumianych, że potrzeba powtórzyć dosłownie całą, chcąc dobrze streścić, a usunięcie najmniejsze szczegółu chybaby cały ten domek z kart zawaliło.

Tak jak jest przecież komedya ta bawi, choć naturalnością, wyjść i wejść nieusprawiedliwionych, w jednéj z scen ostatnich aktu 1, wyjście Edwarda, wejście Leona w scenie ostatniéj aktu 2go, środek niezręcznych, jak podniesienie albumu przypadkowo przez Edwarda, dla tego, ażeby znalazł pod nim list, jest pełno.

Gra artystów a głównie artystek lekkości i figlarności, które są ozdobą téj sztuki, nie zatarła; lepiéjby zaś jeszcze przymioty te uwydatnione były, gdyby komedya ta żywiéj była graną. Tak pani Wolańska, jak i panna Heneman grały dobrze, a charakterom lekko zaledwie narysowanym, potrafiły nadać właściwe i odpowiednie rysy; — życzyć tu wszakże należało, by żywiéj były grały, jaki zarzut także i panu Cezarowi musimy zrobić.

P. Konarskiemu za to rola amanta, chociaż tego rodzaju co Pisalski, do natury talentu nie przypadała. Ruchy jego, intonacya głosu, z motylemi słowy i komicznemi kłopotami adwokata się kłóciły; doświadczyliśmy tego wrażenia dla tego może, że przyzwyczajeni widzieć go w innym rodzaju, — z niespodzianką ujrzenia go amantem pogodzić się nie możemy.

Co do gry p. Rogera (Leona), to widzieliśmy w niéj też same wady, jakie już przy poprzednich jego występach wytknęliśmy.

„Błażek opętany," słabszy nieco od innych obrazków ludowych Anczyca w układzie, tęż samę jednak co inne zaletę trafienia w naturę wyrażeń ludowych i obyczaju wiejskiego posiada.

Treść jego prosta: Jowialny p. Czesław (p. Kwieciński) dziedzic, podsłuchawszy ambitną żądzę swego fornala Błażka (pan Dobrzański) zostania panem, każe go przebrać i zmawia się z Salusią, jego kochanką, (panna Czajkowska), któréj obiecuje sprawić za posłuszeństwo wesele z Błażkiem i sołtysem jéj ojcem (p. Leonowiczem) i Walkiem (p. Henn giem), ażeby wmówili w biednego chłopka, że djabeł go podsłuchał i we śnie we „Ciurucha" zamienił.

Komiczne zadziwienie i rozpacz Błażka, skoro się w salonie pańskim budzi i siebie w szlafroku a pana w swojéj kierezyi widzi, uparte dowodzenie wszystkich, że on jest dziedzicem — zabawne uwagi Salusi „śmiesznego Walka," — a wreszcie przybycie niespodziane cioci Czesława, Litwinki p. Anastazyi Orzeszkowéj (p. Wesołowska), wraz z kuzynkiem Warszawiakiem (Celestyn Słomkiewicz, pan Podwyszyński) i córką Klementyną (p. M. Gołębiowska), narzeczoną Czesława, którzy wszyscy biorą Błażka za istotnego dziedzica, — wyradza sytuacye komiczne, rozwiązane, wreszcie ku uciesze wszystkich połączeniem Błażka z Salusią i kupletami walka ad captandam benevolentiam publiczności.

P. Hennig, jak zwyczajnie, każdą prawie zwrotką, każdym ruchem do szczerego śmiechu widzów zniewalał. Kuplety były może trochę za długie, ale intencya je usprawiedliwia. P. Kwieciński jako Czesław udający Błażka miał trochę kłopotu z mazurzeniem, ale co p. Dobrzańskiemu to skóra Błażka dziwnie nie przystawała. W talencie p. Dobrzańskiego jest pewna dystynkcya, która do tego rodzaju roli się nie nadaje. Wszyscy inni artyści, w komedyi téj grający, przyczynili się do tego, — że całe przedstawienie było udatném.

Telegramy.

Wiedeń, 8 grudnia. Jak Neue freie Presse napomyka, zamierza podobno minister sprawiedliwości wnieść w radzie państwa o zaprowadzenie niemieckiego kodeksu karnego, aby tym sposobem reformę prawa karnego szybko przyprowadzić do skutku. — Według tegoż samego dziennika ma być zamianowanych krótce kilku nowych członków izby panów.

Bruksela, 7 grudnia. Moniteur Belge potwierdza, że król zamianował nowy gabinet. Skład ministerstwa jest następujący: hr. de Theux prezesem ministrów i ministrem bez teki, Malou ministrem skarbu, Moncheur ministrem robót publicznych, Delcour ministrem spraw wewnętrznych, hr. d'Aspremont-Lynden ministrem spraw zagranicznych, de Lantsheere ministrem sprawiedliwości i jenerał Guillaume ministrem wojny.

Haga, 7 grudnia. Izba druga. Minister wojny jenerał-major Engelvaart oświadczył, że tekę swą zwrócił w ręce króla, głównie dla ciągłych nieporozumień, jakie pomiędzy nim a innymi ministrami istnieją w kwestyi reorganizacyi armii.

Peszt, 7 grudnia. Izba niższa postanowiła na dzisiejszém posiedzeniu nie przypuścić wcale pod obrady wniosku Tiszy, dotyczącego wytoczenia procesu ministrowi spraw wewnętrznych.

Pera, 7 grudnia. Ferid basza, dawniejszy minister marynarki, mianowany został ministrem listy cywilnéj; Mustapha basza, były naczelnik artyleryi, ministrem marynarki.

Londyn, 8 grudnia. Najnowszy dziś o godzinie 1 z południa wydany biuletyn o stanie zdrowia księcia Wales donosi: Książę spał dziś chwilami przed południem, niebezpieczne atoli symptomaty trwają jeszcze ciągle. — Królową oczekują dziś po południu w Sandringham.

Wersal, 8 grudnia. Projekt do prawa, przedłożony zgromadzeniu narodowemu a tyczący się nowéj formacyi armii, przyjmuje zasadę powszechnego obowiązku służenia w wojsku, jednakże tylko w czasach wojennych. Corocznie wybrani rekruci będą losowani; najniższe numera powołane zostaną do służby. Coroczny kontyngens ustanawia się w czasach pokojowych na 90,000 ludzi. Powszechna służba w wojsku w czasach wojny uzasadnioną jest tém, że w pokoju nie każdy Francuz pociągnięty być może do służby wojskowéj, gdyż to za nadtoby obciążało finanse. Podług tego nowego prawa stałoby 450,000 ludzi przez 5 lat pod chorągwiami a 3—400,000, obowiązanych właściwie do służby wojskowéj, pozostałoby w domu.

Stuttgart, 7 grudnia. Na dzisiejszém posiedzeniu izby poselskiéj wniesioną została przez Probsta, Oesterleina, Streicha, Volbmera, Hopfa i towarzyszów rezolucya, podług któréj izba zastrzega sobie prawo udzielania zezwolenia na wszystkie zmiany konstytucyi państwowéj, o ile takowe niezgodne są z traktatem wersalskim.

Rzym, 7 grudnia. Król wyjechał wczoraj do Florencyi. — Kilku deputowanych zamierza, jak w kołach parlamentarnych zapewniają, postawić w izbie wniosek, podług którego budżet prowizoryczny uchwalony być ma en bloc przez prawo, składające się z jednego tylko paragrafu, ażeby módz rychléj rozpocząć ferye z powodu reparatur potrzebnych przy gmachu izby deputowanych.

Florenoya, 7 grudnia. Jenerał Faidherbe przybył tu.

Koblencya, 7 grudnia. Dziś przed południem umarł naczelny prezes Pommer-Esche, tknięty paraliżem.

Londyn, 7 grudnia. Hrabia i hrabina Apponyi wyjechali wczoraj na Paryż do Węgier. — Z powodu zamiaru zreformowania izby wyższéj odbył się wczoraj mityng w Birmingham, na którym uchwalono rezolucye, że zasada dziedziczności ma być zaniechaną a władza prawodawcza wykonywaną jedynie przez reprezentantów wybranych przez naród. Również i biskupi jako tacy nie mają brać udziału w władzy prawodawczéj.

Londyn, 8 grudnia. Times, Daily News i Post ostro krytykują orędzie pana Thiersa, ubolewają nad całkowitém milczeniem o palących kwestyach i znajdują, że zaufanie na pomyślny rezultat polityki finansowéj jest iluzoryczném. Times powiada: Tak rzeczpospolita jak i cesarstwo zawiera pokój za pomocą potężnéj armii. Widoki na przyszłość są następujące: Handel złamany, pensye, źródła dochodu, dobrobyt narodowy zmniejszony, wydatki pomnożone, wielka wojskowa organizacya, ażeby stromą drogę jeszcze bardziéj zrównać, pomnożenie niebawem pomiędzy papierowych. Thiers utworzy w ten sposób dla swego następcy zgrabną armią, lecz niewykształcony, podatkami przygnieciony lud. Francuzi przejmą wspólnie z nim odpowiedzialność, jeżeli nie przeszkodzą tak smutnéj polityce.

Paryż, 8 grudnia. Wyszłe dzisiaj liberalno-konserwatywne dzienniki zadowolnione są w ogóle z orędzia p. Thiersa. Dzienniki radykalne niezadowolnione są z orędzia, ponieważ p. Thiers w obec nieprzyjaciół rzeczypospolitéj i rojalistów jest nadto uległym. Siècle i Constitutionnel ganią, że orędzie milczy o wychowaniu publiczném, o przeniesieniu zgromadzenia narodowego do Paryża i o amnestyi. Wiele konserwatywnych i radykalnych dzienników nie szczędzi p. Thiersowi nagan z powodu, że systemu powszechnego obowiązku służenia w wojsku nie przyjął w całéj zupełności.

Londyn, 8 grudnia. Ogłoszony dziś rano o 8 godzinie biuletyn o zdrowiu księcia Wales brzmi: książę przepędził noc bardzo niespokojną. Symptomata febry wzmogły się znacznie.

Ateny, 7 grudnia. Król duński przybył tu dzisiaj i stanął w pałacu królewskim. Książę Jerzy wyjechał naprzeciw niemu do Koryntu.

Kopenhaga, 8 grudnia. Tutejsza przystań zapełniona lodem. Lód dosięga aż do lunety i przeszkadza żegludze. Poczty wszystkie nadeszły.

Bruksela, 6 grudnia. Hrabia de Theux przedłożył, podług dzienników stronnictwa prawicy, królowi stanowczą listę ministeryalną, którą téż król już podobno przyjął: Hrabia de Theux prezesem ministerstwa i ministrem bez teki, Malow ministrem skarbu, Moncheur ministrem robót publicznych, Dalcour ministrem spraw wewnętrznych, hrabia d'Aspremont-Lynden ministrem spraw zagranicznych, de Lantsheere ministrem sprawiedliwości i jenerał Guillaume ministrem wojny.

WIADOMOŚCI MIEJSCOWE I POTOCZNE.

* **Poznań**, 9 grudnia. **Zamieć śnieżna**, jaką mieliśmy w nocy z czwartku na piątek była przyczyną spóźnienia się wszystkich poczt i wszystkich pociągów kolei żelaznych. Na wrocławskiéj kolei zasypała jeden pociąg zupełnie, tak że na linii téj komunikacya całkiém na pewien czas przerwaną została. Dziś już są trakty nieco ze zasp oczyszczone.

— * **Minister sprawiedliwości** nakazał królewskim sądom apelacyjnym, ażeby zwróciły publiczności uwagę na to, że pieniądze depozytalne, dokumenty wartość mające, kosztowności lub inne do depozytu przeznaczone przedmioty nie powinny być nigdy wręczane pojedyńczemu urzędnikowi, lecz że wszelką wpłatę i wszelki depozyt tego rodzaju, jeżeli ma być ważnym, złożony być musi w obecności wszystkich trzech urzędników depozytalnych, również i kwit powinien być przez wszystkich trzech podpisany i opatrzony w pieczęć sądową. Wszystkie sądy są zarazem obowiązane nazwiska trzech osób, do administracyi depozytalnéj wyznaczonych, na czarnéj tablicy wywiesić.

— * W poniedziałek odbył **wydział historyczny** Tow. Poz. Przyjaciół Nauk zwyczajne swe posiedzenie. Sekretarz Towarzystwa przedstawił sprawy bieżące, mianowicie rzecz dotyczącą konkursu Bredtkrajcza, poczém prezes Towarzystwa p. St. Koźmian odczytał rozprawę o dziełach angielskich, których przedmiotem są dzieje i sprawa Polski. Nadmieniwszy, że aż do końca zeszłego wieku literatura historyczna angielska nader mało Polską się zajmowała, prelegent przypisuje powstanie w Anglii przyjaźniejszego dla Polski uczucia mowom Foxa i Edmunda Burke w parlamencie na pochwałę konsytucyi 3 maja, a osobliwie sławnemu listowi ostatniego w tymże przedmiocie. Dla tego przytacza znaczny z niego wyjątek. Daléj zatrzymuje się nieco dłużéj nad ustępami odnoszącemi się do Polski w poemacie Tomasza Campbella Rozkosze Nadziei. Następnie rozbiera szczegółowo głośny artykuł Przeglądu Edymburgskiego, który napisał lord Brougham w 1814 r., nalegając na mocarstwa europejskie, aby Polskę przywrócono. Obok tego roztrząsa drugi znakomity artykuł w tymże przeglądzie o trzech rozbiorach, przez słynnego Mackintosha wypracowany w r. 1822. Ale dopiero w r. 1831 zaczęły się pojawiać dzieje Polski po angielsku systematycznie ułożone. Takiém dziełem jest Historya Polski przez p. Dunham i druga przez p. Fletchera napisana. Prelegent porównywa obie te prace, z których pierwsza zapatruje się na dzieje nasze ze stanowiska torysowskiego i obok pozornie przychylnego dla Polski uczucia wyraża się z wielkiém dla Rosyi uszanowaniem i zbyt czarno maluje wszystkie wypadki zdolne odstręczyć Anglików od sprawy naszéj; druga zaś pełna zapału z uniesieniem dla naszéj ojczyzny, stanowi z tamtą jaskrawy kontrast. Ta ostatnia wyszła w miesiącu maju 1831 r. Wiadomo, że w owym czasie przebywał w Londynie Słowacki. Według biografii tak skrzętnie przez prof. Małeckiego zebranéj, zajmował on się wtedy jakąś rozprawą o Polsce, która miała wyjść po angielsku. Ztąd domysł prelegenta, że może praca ta naszego poety, któréj nigdzie indziéj śladu nie ma, stała się wątkiem i podstawą, na któréj Fletcher swe dzieło zbudował. Przypuszczeniu temu nadaje pewną wagę nietylko pobyt Słowackiego w Londynie przed samém wyjściem owéj książki, nietylko w niéj wzmianka, że rozdział odnoszący się do powstania listopadowego udzielonym został autorowi przez jednego z patryotów polskich, lecz w ogóle obraxowość, fantastyczność i liryzm, które przemagają w całym ciągu historyi Fletchera. W końcu prelegent wyliczył mnóstwo dzieł i rozpraw angielskich o Polsce, które się po 1831 r. pojawiły, zamieszczając w ich rzędzie prace przez naszych rodaków w Anglii ogłoszone.

— * **Biedni Niemcy** w W. Księstwie Poznańskiém są bliskim wynarodowienia przez Polaków, jeżeli wolno wierzyć Breslauer Ztg. Oto co pisze ona w tym względzie:

„Nad dążnością spolonizowania polskiéj katolickiéj szkoły elementarnéj zastanawiano się temi czasy w kołach kompetentnych i w najbliższym czasie rozporządzone być mają środki, które agitacyi (?) nauczycieli i duchownych inspektorów szkólnych kres położą. Więcéj jeszcze niż protestanckie dzieci cierpią niemieccy katoliccy uczniowie pod obecnemi stósunkami, ponieważ rodzice i dzieci przy równém wyznaniu z polonizującymi duchownymi podlegają różnym wpływom i przymusowi. Niemieckie dzieci żyją z dnia na dzień w większém niebezpieczeństwie stania się niewiernymi swéj narodowości. Ponieważby ktoś mógł łatwo przeczyć, że całe miejscowości już wynarodowione zostały przez księży, przez ich zwolna spolszczoną szkołę elementarną, tak że w tych wsiach tylko jeszcze starzy mówią po niemiecku, ludzie w średnim wieku na pół po niemiecku na pół po polsku, młodzież tylko po polsku, przeto wymieniam wam następujące w bliskości Poznania położone a całkiém spolonizowane wsie, których mieszkańcy jeszcze dziś vulgo Bambrami się nazywają: Zegrze, Ratajе, Dębiec, Wilda, Górczyn i Winiary. — Celem dania obrazu procesu polonizowania, opiszę wam przeprowadzenie go w newném miejscu. Dziś jeszcze urzędujący już podeszły nauczyciel w Ratajach przybył jako młody nauczyciel do téj wsi i zastał niemieckie dzieci i niemiecki wykład. Naprzód proponowano rodzicom, ażeby kazali swe dzieci trochę więcéj uczyć po polsku, gdyż żyjąc z Polakami przyjemném jest téż posiadanie języka polskiego. Rodzice nie powiedzieli nie, i zaprowadzono naprzód wykład polski w niektórych przedmiotach, późniéj we wszystkich prócz religii. Tak to szło długi czas, dopóki nie przybył nowy proboszcz, który był zarazem inspektorem szkoły. Ten rozkazał niezwłocznie, ażeby i religią wykładano w języku polskim. Ze przy podobnych dążnościach nie tylko polski język uwzględniany bywa, ale nadto równocześnie następuje zaniedbanie nauki w niemieckim języku, nie potrzeba wcale wzmiankować. Rodzice wprawdzie powoli się zmiarkowali i udali się nareszcie do władzy rejencyjnéj. Przybył w celu zbadania położenia rzeczy radzca szkólny; ten nie miał nic do nadmienienia przeciwko wykładowi polskiemu, ponieważ dzieci językiem tym władały i w ten sposób stał się język polski językiem wykładowym dla dzieci niemieckich. Nawet w gminach miejskich pojawiły się podobne dążności ze skutkiem. Stósunki wymagają coraz bardziéj, żeby szkoły po miastach i wsiach uwolnione zostały od polonizującego wpływu katolickich duchownych. Nauczyciele polscy księża są nie tylko ultramontanami najczystszéj krwi — żaden ksiądz w Poznańskiém nie wystąpił przeciwko nieomylności — ale nadto są oni mianowicie w lepszych i wyższych stanowiskach prawie wszyscy Jezuitami. Można sobie zatém wystawić, że usiłowania do jako tako wolnego wykładu ze strony pojedyńczych nauczycieli w zarodku przytłumiane bywają i nie tylko polska, lecz i niemiecka katolicka młodzież wychowaną bywa na ludzi, których typy przedstawiają nam prócz krajów słowiańskich tylko jeszcze obwody bawarskie, tudzież Tyrolu okolice, które są ojczyzną religijnego fanatyzmu połączonego z niewykształceniem." O co tu chodzi — łatwo odgadnąć. Inspekcya szkólna duchownych jest solą w oku dla tych uciśnionych Niemców."

— * **Abonament na wolną kuracyą** w lazarecie miejskim wchodzi zwyczajnie dopiero w życie w dwa tygodnie po zgłoszeniu się, natomiast przyznaném zostało takie uwzględnienie wszystkim, którzy służebnych swych jeszcze przed Nowym Rokiem zapisać każą, że abonament dla nich już od 1 stycznia wejdzie w życie.

— * **Kalendarz**. Jutro, w niedzielę dnia 10 grudnia NP. Maryi Loretańskiéj; w kalendarzu słowiańskim Radzisława bł. Wschód słońca o godzinie 8 minut 1, zachód o godzinie 3 minut 44.

Długość dnia 7 godzin 49 minut.

Dnia 10 grudnia 1279 śmierć Bolesława Wstydliwego. — 1657 książę pruski dostaje w zastaw Drahim i Bytów. — 1812 Napoleon w Warszawie.

Pojutrze, w poniedziałek dnia 11 grudnia, Damazego Papieża; w kalendarzu słowiańskim Wojmira. Wschód słońca o godzinie 8 minut 2. zachód o godzinie 3 minut 44.

Długość dnia 7 godzin 41 minut.

Dnia 11 grudnia 1287 Mongoły najeżdżają Polskę. — 1567 zdobycie Wielisza. — 1577 pokój w Malborgu z Gdańszczanami.

WIADOMOŚCI LITERACKIE.

* **Tygodnika Wielkopolskiego** N 50 wyszedł z druku i zawiera: Kajetan Węgierski. Studyum literackie Walerego Przyborowskiego. (Ciąg dalszy) — Nemezis z Dickensa. (Ciąg dalszy.) — Z Książki wspomnień: Pod oknem, wiersz Michała Bałuckiego. — Dolina Kościeliska w Tatrach, skreślił dr. E. Janota. (Ciąg dalszy.) — Korespondencya z Krakowa. — Pokłosie. — Spis przedpłacicieli na Książkę pamiątkową pierwszego rozbioru Polski. — Spis przedpłacicieli na Bibliotekę Salonową. — Skrzynka do listów. — Spis tanich dzieł. — Ogłoszenia.

Ostatnie telegramy.

Londyn, 8 grudnia. Stan księcia Wales budzi największe obawy; życie jego w wielkiém niebezpieczeństwie.

Wersal, 8 grudnia. (Zgromadzenie narodowe). Minister skarbu oświadcza, że budżet na rok 1872 przedłoży jutro. Potém przedkłada projekt do prawa, dotyczącego zwrotu dóbr familii orleańskiéj. P. Duchatel żąda nagłości obrad nad wnioskiem, aby p. Thiers, ministrowie i zgromadzenie narodowe na zawsze przenieśli się do Paryża. Minister spraw wewnętrznych oświadcza, że rząd po otwarciu dyskusyi objawi zdanie swoje. Wniosek o nagłość odrzucony został małą większością. — Nagłość wniosku pana Herve, aby rozpisać plebiscyt, czy formą rządu ma być monarchia lub rzeczpospolita, odrzuconą została prawie jednogłośnie. — Wnioski o zniesienie stanu oblężenia w departamencie Rodanu i o dozwolenie publicznych zebrań przy wyborach departamentalnych odrzucone. Wniosek p. Rouvier'a o zniesienie stanu oblężenia w Marsylii odrzucono. P. Rouvier zaczepia komisyą ułaskawień, za co do porządku powołanym został.

Wiadomości giełdowe.

Giełda poznańska, 9 grudnia.

Na giełdzie dzisiejszéj nie zawierano interesów.

Giełda berlińska, 8 grudnia.

Usposobienie giełdy było słabe.

Pszenica: per 1000 kilo w miejscu 68—85 tal. wedle jakości żądano; na grudzień 79¾, grudzień-styczeń, styczeń-luty i luty-marzec —, kwiecień-maj 80¾ tal. płacono. **Żyto**: per 1000 kilo w miejscu 55—58½ tal. wedle jakości żąd.; stare i nowe 56¾—57¾ tal. z kolei i statku płac. na grudzień 57¼—½ grudzień styczeń 57—56⅞, styczeń-luty —, na wiosnę 57¼—57 tal. płac. **Jęczmień**: per 1000 kilo mały i wielki 46—59 tal. wedle jakości żądano. **Owies** per 1000 kilo w miejscu 41—50 tal. wedle jakości żąd. zachodnio-pruski 6 47¼ pomorski 46½—47¾ tal. z kolei płac.; na grudzień 45¾ żąd. grudz.-styczeń —; na wiosnę 46¾ tal. pł. **Groch**: per 1000 kilo do gotowania 54—60 tal., na paszę 50—53 tal. **Rzep**: per 1000 kilo w miejscu 108—120 talarów. **Rzepik**: 106—119 tal. **Oléj rzepiowy**: per 100 kilo w miejscu 27¾ tal. na grudzień 27⅔—7/12—⅔, grudzień-styczeń 27 9/12—¾—19/24 tal. płac; kwiecień-maj 28 tal. płac. i żąd. **Oléj lniany**: per 100 kilo w miejscu 26¼ tal. **Oléj skalny**: per 100 kilo w miejscu 14 tal. na grudzień i grudzień-styczeń 13⅚ tal. płacono. **Okowita**: per 100 litrów po 100% = 10,000% w miejscu bez beczki 23 tal. 28 do 20 sgr. płac., na grudzień 23 tal. 25 do 16 do 22 do 17 sgr., grudzień-styczeń 23 tal. 20 do 13 do 15 sgr., styczeń-luty —, kwiecień-maj 23 tal. 26 do 18 do 23 do 20 sgr., maj-czerw. 24 tal. do 23 tal. 22 do 26 do 24 sgr. płacono.

Giełda wrocławska, 4 grudnia.

Koniczyna czerwona: bez zmiany; pośledna 15—16 średnia 17—19, piękna 20—21, wysoko piękna 21—22 tal. **Koniczyna biała**: bardzo stale; pośledna 16—17 tal. średnia 18—20, piękna 21—23, wysoko piękna 24—25 tal. **Żyto**: per 2000 funt. spokojnie; na grudzień 51 płacono, grudzień-styczeń 51 żąd. styczeń-luty 54 płac, kwiecień-maj 53 żąd. maj-czerw. 54¼ tal. płac. **Pszenica**. na grudzień 78 tal. żądano. **Jęczmień**: na grudzień 48 tal. żądano. **Owies**: na grudzień 43½ płacono. kw.-maj 46 talarów żądano na wiosnę —. **Rzep**: na grudzień 122 tal. płacono. **Oléj rzepiowy**: spokojnie; w miejscu 14⅔ tal. żądano, na grudzień 14½—1/24 grudz.-styczeń 14⅛ kwień-maj 14 1/12 tal. płacono. **Okowita**: staléj; per 100 litrów per 100% w miejscu 23⅓ tal. żądano, 23 tal. płacono na grudz. 23½ grudz.-st czeń 23½ płac. styczeń luty —, luty-marzec—, marzec-kwiec. —, kwiecień-maj 23 7/12—½ płac. i żąd maj-czerw. 23⅝—¾ tal. płc.

Na targu		W srebrn. za szefel pruski			W tal. sgr. i fen. per 200 funt celnych = 100 kilogramów.							
		piękn.	śr.	pośl.	piękna			średnia		pośled.		
					tal.	sg.	fn.	tal.	sg.	fn.	tal.	sg.	fn.
postanowion. kr. nis. polic.	Pszenica biała	100—103	98	89—94	7	28	—	7	23	—	7	14	—
	„ żółta	97 99	96	84—94	7	21	—	7	18	6	7	14	—
	Żyto	69—70	66	61—63	5	14	—	5	7	—	5	—	—
	Jęczmień	54—57	53	51—52	4	26	—	4	23	—	4	20	6
	Owies	32—33	31	30	4	8		4	4	—	4	23	—
	Groch	73—78	70	63—67	5	12	—	[illegible]	5	6	4	—	—

Ponieważ w obecnych czasach żadne reklamy nie mają rzeczywiście już żadnego powodzenia, przeto téż rzecz tylko prawdziwie dobra może sobie utorować drogę. Dałem dla tego w Poznaniu i okolicy dostateczne dowody, że cierpiący, którzy chorowali mianowicie na kurcz w głowie, migrenę, kurcz żołądkowy, katar, bóle w twarzy, darcie w członkach, reumatyzm, rozdrażnienie nerwów, znaleźli pomoc przez sławne krople Wipprechta. By tedy i tym, co już wszystkich możliwych doświadczali środków, przyniéść jeszcze pomoc będzie można co miesiąc przez jeden dzień w **Poznaniu Hôtel de Rome** ze mną mówić, w niedzielę dnia **10 grudnia** rb. od **9—1** przed południem i od **2—3** po południu. (6757)

H. Lovie z Wrocławia.

Do dzisiejszego No Dziennika Poznańskiego dołącza dla prenumeratorów pocztowych księgarnia F. H. Richtera w Poznaniu prospekt na V rocznik pisma illustrowanego „Strzecha." (7028)

✝

W czwartek dnia 7 b. m. zakończyła żywot doczesny **Teodozya Teofila z Pelczyńskich Męclewska** po długiéj i ciężkiéj chorobie. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę dnia 10 o godzinie ¼4 po południu z miejsca pomieszkania przy ulicy św. Marcina No. 16, o czém krewnym i znajomym donosi w smutku pogrążony [6994]

Mąż i dzieci.

✝

Nabożeństwo żałobne za duszę ś. p. **Hortensyi z Sielawskich Maciejewskiéj** w poniedziałek, dnia 11 bm., z rana o godzinie 8 w kościele farnym.

[7023].

Obwieszczenie.

Przedpłata na wolną kuracyą służebnych i uczniów w lazarecie miejskim otwiera się także na 1872 r.

Do uczestnictwa wzywamy z nadmienieniem, że zameldowania przyjmuje biéro ubogich na ratuszu od godziny 3 do godziny 6 z południa i wydaje zarazem poświadczenia abonującemu za opłatą 20 sgr. za każdą abonującą osobę. (7025)

Abonujący nabywa przez to prawo na wolną kuracyą zameldowanego służebnego lub ucznia, albo tych, którzy miejsce ich zajęli, chociażby choroba ich w ciągu roku powtórzyć się miała.

Poznań, 8 grudnia 1871.

Magistrat.

Subhastacya nieruchomości do **Józefa Rogozińskiego** należącéj, w Poznaniu na przedmieściu św. Wojciecha pod No 90 położonéj zniesioną została. (7009)

Poznań, 5 grudnia 1871.

Królewski sąd powiatowy,
Sędzia subhastacyjny
Ryll.

Walne zebranie Tow. Nauk. Pomocy powiatu szubińskiego odbędzie się **14 b. m** w **Żninie** o godzinie 11 w mieszkaniu p. Siuchnińskiego.

Komitet. [6982].

W Pleszewie

odbędzie się Walne zebranie Towarzystwa rólniczego dnia **12 grudnia r. b.** o godzinie 2 po południu. (6904)

Dyrekcya.

Szanownych Członków **Towarzystwa polskiego** zawiadamia zarząd, że zwykłe niedzielne posiedzenie odbędzie się dnia **10 grudnia** u p. Starka, na II piętrze.

[7021.]

Walne zebranie Towarzystwa naukowéj pomocy imienia K. M. powiatu średzkiego odbędzie się w Środzie dnia **19** mb. o godzinie 11 z rana w oberży p. Hüttnera, na które zaprasza

Komitet. [6974.]

Walne zebranie kasy pożyczkowéj w Pleszewie odbędzie się we wtorek dnia 12 grudnia r. b. a nie 18.

Posada burmistrza

w Środzie z pensyą roczną 600 tal. jest do obsadzenia. Znajomość dokładna obudwóch języków krajowych w piśmie i mowie jest konieczną. Chcący się zgłosić na tę posadę a posiadający do tego potrzebne uzdolnienie, zechcą się zgłosić **aż do 15 grudnia** rb. listownie do podpisanego z załączeniem świadectwa.

Przewodniczący Reprezentacyi miasta

Gozdziewski. [6665].

Walne zebranie Towarzystwa ku wspieraniu urzędników gosp. powiatu wągrowieckiego odbędzie się w Wągrówcu dnia **17 bm.** w domu p. Zapałowskiego. (6969.)

W Tow. Przemysłowém

w poniedziałek **prelekcya**. Mówić będzie p. **Urbanowski.**

[7004].

Deuxième série de Conférences littéraires par **P. Argant.**

Première soirée le jeudi 14 décembre de 7 a 8 heures.

Dans la petite salle du Bazar. Sujet traité „**Montalembert.**" (6853.)

Dimanche 17 décembre „Georges Sand; mercredi 20 décembre „A. de Vigny."

Otton Dawczyński,

dentysta,

Fryderykowska ul 33b. obok hotelu Tilsnera **sztuczne zęby** wprawia na złoto i kauczuk **bez bólu.** (4978)

Kr. prusk. losy loteryjne

1 klasy rozsyła za gotówkę **oryginalne**: ¼ 7½ tal., **udziałowe**: ⅛ 2 tal, 1/16 1 tal., 1/32 ½ tal. [6189.]

C. Hahn w Berlinie,
dawniéj Neanderstrasse 34.

Dnia 25 listopada zostało zamienione w Bazarze na chórku w czasie balu **okrycie czarne barankowe.** Uprasza się osobę, która takowe przypadkiem zamieniła, o łaskawe przesłanie tegoż do mieszkania Dr. **Mateckiego**, gdzie odbierze swoje. (6926)

Nowa fotograficz. pracownia

Edwarda Wechsel,

Poznań, Hôtel du Nord

poleca szanow. państwom Poznania i okolicy fotografie w poprawném wykonaniu. (6181.)

Zaręczyny siostry mojéj

Otylii

z W. Edwardem Weinhagen

zamiast zwykłych szczegółowych zawiadomień, niniejszém mam honor podać do łaskawéj wiadomości. [6997].

Poznań, dnia 8 grudnia 1871.

Gustaw Behnisch.

Kilku zecerów

znajdzie **stałe** zatrudnienie od N. Roku w drukarni [6995].

J. I. Kraszewskiego

(Dr. W. Łebiński)

w Poznaniu.

Akademik, Polak, życzy sobie uczniom starającym się o dojście do samodzielności w pracach być pomocnym. Bl. wiad. W. Garbary No. 3, na II piętrze na lewo. [6973.]

Ulepszonéj konstrukcyi **maszynę** do wyszywania deseni w drzewie i w blasze (Laubsägemaschine), jako téż potrzebnych do podobnych robót przyborów, odstąpi za umiarkowaną cenę **Jan Bromkowski,**

(7013) Ulica Woniecka 10 I piętro

Schlesingera księgarnia i handel muzykaliów

9 Wilhelmowska ulica 9

poleca swój skład muzykaliów jako téż

wypożyczalnią muzykaliów

do łaskawego uwzględnienia. (6067.)

Staramy się zawsze, by publiczności służyć najnowszemi utworami a zlecenia zamiejscowe wykonują się akuratnie.

Sekretarza,

biegłego w polskim i niemieckim języku, poszukuje od 1 stycznia 1871 r. (7010)

Hassert,

rzecznik i notaryusz w Pleszewie.

Chłopiec z dobréj familii, 12 lat liczący, mówiący po polsku i po niemiecku, wydalił się 5 b. m. z Poznania. Uprasza się najusilniéj o jego pobyciu wiedzących, aby donieśli o tém król. prezydyum policyjnemu. Koszta będą oddane. Odzież: ciemna jaczka, granatowy paletot, czapka z futerkiem, szare spodnie, nowe buty. (6998)

Księgarnia **R. Rejznera** poleca wszystkie **szemata kościelne** nowo poprawne także i gry następujące: **Niebo** 10 sgr. **Orzeł biały** 10 sgr. **Polowanie** 10 sgr. **Gra pytań i odpowiedzi** 10 sgr. **Wieszczbiarka** 7½ sgr. (7012)

Dnia dzisiejszego zgubiłam w drodze z hotelu francuskiego do kościoła św. Marcina **kołnierz elkowy**. Znalazca niechaj raczy oddać u **dr. Mateckiego.**

[7030].

Wypowiedzenie
spłaconych gotowizną 3½% listów zastawnych W. Ks. Poznańskiego.

Dziedzice poniżéj wymienionych dóbr spłacili następujące 3½% listy zastawne, które z ksiąg hipotecznych mają być wymazane. Tym końcem wypowiadamy niniejszém takowe, mianowicie:

Nr. lis. zas. bież.	Nr. lis. zas. amort.	Dobra.	Powiat.	Kwota l. zas. Tal.
2	150	Brzostownia	Śrem	1000
4	152	dto	dto	1000
5	153	dto	dto	1000
7	155	dto	dto	1000
8	156	dto	dto	1000
4	4736	Chyby	Poznań	1000
5	4737	dto	dto	1000
11	4683	dto	dto	500
18	4627	dto	dto	200
22	4867	dto	dto	100
30	3773	dto	dto	20
4	4106	Jankowo	Gniezno	1000
15	4398	dto	dto	100
25	3408	dto	dto	20
16	2151	Kiekrz	Poznań	500
19	2154	dto	dto	500
24	1993	dto	dto	200
28	1997	dto	dto	200
30	1999	dto	dto	200
33	2259	dto	dto	100
36	2262	dto	dto	100
39	2265	dto	dto	100
40	2266	dto	dto	100
42	2268	dto	dto	100
50	2525	dto	dto	40
51	2526	dto	dto	40
53	2528	dto	dto	40
57	1811	dto	dto	20
59	1813	dto	dto	20
62	1816	dto	dto	20
64	1818	dto	dto	20
1	1996	Ostrowite	Mogilno	1000
6	3627	Śląskowo	Krobia	1000
8	3629	dto	dto	1000
26	3537	dto	dto	500
28	3539	dto	dto	500
30	3541	dto	dto	500
42	3522	dto	dto	200
43	3523	dto	dto	200
44	3524	dto	dto	200
48	3950	dto	dto	100
50	3952	dto	dto	100
55	3957	dto	dto	100
56	3958	dto	dto	100
57	3959	dto	dto	100
59	3961	dto	dto	100
71	3882	dto	dto	40
72	3883	dto	dto	40
73	3884	dto	dto	40
74	3091	dto	dto	20
76	3093	dto	dto	20
77	3094	dto	dto	20
79	3096	dto	dto	20
80	3097	dto	dto	20
81	3098	dto	dto	20
82	3099	dto	dto	20
83	3100	dto	dto	20
19	3107	Xiąż	Srem	1000
27	2950	dto	otd	500
28	2951	dto	dto	500
29	2952	dto	dto	500
32	2955	dto	dto	500
36	2959	dto	dto	500
37	2960	dto	dto	500
39	2962	dto	dto	500
40	2963	dto	dto	500
42	2965	dto	dto	500
51	2893	dto	dto	200
57	2899	dto	dto	200
58	2900	dto	dto	200
61	2903	dto	dto	200
62	2904	dto	dto	200
63	2905	dto	dto	200
64	2906	dto	dto	200
73	3303	dto	dto	100
74	3304	dto	dto	100
76	3306	dto	dto	100
77	3307	dto	dto	100
80	3310	dto	dto	100
82	3312	dto	dto	100
83	3313	dto	dto	100
84	3314	dto	dto	100
85	3315	dto	dto	100
86	3316	dto	dto	100
87	3317	dto	dto	100
96	3361	dto	dto	40
98	3363	dto	dto	40
99	3364	dto	dto	40
102	3367	dto	dto	40
103	3368	dto	dto	40
105	3370	dto	dto	40
106	3371	dto	dto	40
111	2610	dto	dto	20
114	2613	dto	dto	20
115	2614	dto	dto	20
116	2615	dto	dto	20
118	2617	dto	dto	20
79	479	Chwałkowo	Gniezno	20
82	482	dto	dto	20
85	485	dto	dto	20
34	3315	Ciołkowo	Krobia	200
47	3748	dto	dto	100
48	3749	dto	dto	100
67	2945	dto	dto	20
69	2947	dto	dto	20
14	3919	Dakowy mokre	Buk	1000
98	3825	dto	dto	200
123	4235	dto	dto	100
143	4255	dto	dto	100
172	3290	dto	dto	20
44	50	Dąbrowa	Wągrow.	40
58	53	dto	dto	20
61	56	dto	dto	20
63	58	dto	dto	20
65	60	dto	dto	20
69	64	dto	dto	20
86	4332	Dłoń	Krobia	100
39	1539	Drobnin	Wschowa	200
53	1719	dto	dto	100
56	1722	dto	dto	100
68	2052	dto	dto	40
69	2053	dto	dto	40
72	2056	dto	dto	40
81	1363	dto	dto	20
49	4604	Dusina	Śrem	200
59	4614	dto	dto	200
73	4855	dto	dto	100
28	4685	Gliino	Wągrów.	100
32	4689	dto	dto	100
40	2980	Goła	Krobia	100
8	195	Graboszewo kośc	Września	1000
53	4591	Gryżyna	Kościan	40
36	545	Grzymysławice	Września	40
47	73	dto	dto	20
34	2375	Gurówko	Gniezno	20
60	1778	Karnisiewo	dto	20
43	5119	Kazmierz	Szamotuł	100
12	4498	Kowalewo	Chodzież	500
26	1515	Łąg	Srem	20
46	506	Lubasz	Czarnków	200
107	5694	dto	dto	500
112	5699	dto	dto	500
130	5545	dto	dto	100
143	5107	dto	dto	40
148	4273	dto	dto	20
150	4275	dto	dto	25
44	2554	Lubrze	Środa	40
49	1838	dto	dto	20
66	5703	dto	dto	100
71	5221	dto	dto	40
12	5260	Lutynia	Krotoszyn	500
5	3192	Małpin	Śrem	1000
14	3060	dto	dto	500
38	3464	dto	dto	40
17	605	Miedzianowo	Odolanów	20
18	606	dto	dto	20
64	5993	Mchy	Srem	200
46	4729	Nieczajna	Oborniki	200
128	3815	Obiezierze	dto	20
135	3822	dto	dto	20
137	3824	dto	dto	20
3	6474	Pakosław	Buk	1000
36	4631	dto	dto	20
47	188	Pijanowice	Krobia	20
50	191	dto	dto	20
17	859	Paryż	Wągrów.	20
38	1026	Pogrzybowo	Odolanów	500
66	853	dto	dto	200
79	881	dto	dto	100
103	1326	dto	dto	40
113	1331	dto	dto	40
121	1339	dto	dto	40
122	1340	dto	dto	40
154	1341	dto	dto	40
155	690	dto	dto	20
27	799	Przybysławice	Odolanów	100
40	6481	Poklatki	Środa	1000
43	6030	dto	dto	100
48	6035	dto	dto	100
99	1318	Rąbin	Kościan	20
112	4194	Rakoniewice	Babimost	20
24	505	Recz	Wągrów.	20
33	650	dto	dto	20
26	5523	Rusocin	Srem	500
24	1768	Rybowo	Wągrów.	100
53	4498	dto	dto	500
56	4501	dto	dto	500
62	4451	dto	dto	200
6	487	Siedmiogrodowo	Krotoszyn	1000
27	381	dto	dto	200
22	3841	Słopanowo	Szamotuły	20
31	23	Strychowo	Gniezno	40
43	30	dto	dto	20
47	3271	dto	dto	1000
63	3110	dto	dto	200
33	2174	Strzegowo	Odolanów.	20
56	4131	Świerczyna	Wschowa	20
95	2292	Trzebaw	Poznań	20
52	1078	Wargowo	Oborniki	20
55	502	Węgorzewo	Gniezno	20
147	778	Wilkowo niem.	Wschowa	40
223	3426	dto	dto	20
88	3456	Wilkowo i Siekówko	Kościan	20
92	3460	dto	dto	20
146	2897	Witaszyce	Pleszew	20
137	3904	Wonowice	Buk	200
138	3905	dto	dto	200
164	4294	dto	dto	100
171	4301	dto	dto	100
211	3332	dto	dto	20
53	2507	Zadory	Kościan	100
69	2713	dto	dto	40
76	2720	dto	dto	40
85	1994	dto	dto	20
232	2403	Żerków	Września	40
47	2989	Żydowo	Gniezno	20

i wzywamy dzierżycieli wymienionych listów zastawnych, aby takowe z należącemi do nich kuponami od świętego Jana 1872 ewentualnie talonami lub rekognicyą na takowe w stanie do kursu usposobionym, albo w nadchodzącym terminie wypłaty prowizyi, to jest w czasie od 4 lutego do ostatniego lutego 1872, najpóźniéj zaś do terminu realizacyi celem odebrania tymczasowéj rekognicyi, albo téż w samym terminie realizacyi od 1 do 16 lipca 1872 z rana od godz. 9 do 12 z wyjątkiem dni niedzielnych i świątecznych celem odebrania gotowizny do kasy naszéj złożyli. Jeżeliby zaś w tym terminie realizacyi listy zastawne złożone nie były, natenczas dzierżyciele takowych stósownie do przepisu w art. 4 § 13 prawa z dnia 15 kwietnia 1842 i Najwyższego postanowienia z dnia 26 września 1864 z prawem realném do wyrażonéj w wypowiedzianym liście zastawnym hipoteki specyalnéj wykluczeni i z pretensyami swemi do wartości listu zastawnego do Ziemstwa odesłanymi zostaną, ilość kapitału w gotowiźnie zaś na koszt i ryzyko wierzycieli do depozytu Ziemstwa wziętą będzie.

Zamiejscowym posiadaczom rzeczonych listów zastawnych wolno takowe nadesłać niefrankowanemi podaniami, poczém albo rekognicyą lub téż walutę al pari stósownie do żądania na swe ryzyko franko odbiorą.

Powtórne wywołanie nie będzie miało miejsca, wzywamy jednakże posiadaczy poniżéj wymienionych listów zastawnych:

Nr. lis. zas. bież.	Nr. lis. zas. amort.	Dobra.	Powiat.	Kwota l. zas. Tal.
42	3560	Babin	Środa	40
49	1888	Bąblin	Oborniki	20
3	989	Bednary	Środa	40
70	3603	Bendlewo	Poznań	200
120	3151	dto	dto	20
153	3154	dto	dto	20
37	2464	Bożejewice	Szubin	40
28	1109	Brześnica	Śrem	200
30	1111	dto	dto	200
26	1106	Budziejewo	Wągrów.	20
28	2762	erekwica	dto	20
58	1087	Chwałkowo	Gniezno	40
73	473	dto	dto	20

Sprzedaż koni,

Dwa **bułane konie**, klacz 4 lata i wałach 4 lata mając, dobréj rasy są do sprzed. Dowiedzieć się można u **E. Drange**, Fryderykowska ul. No. 19. (6996)

Sala Bazarowa.
W środę, dnia 3 stycznia 1872.

KONCERT
dany przez

Józ. Joachima — Amalią Joachim,
Henryka Barth.

PROGRAM.

Beethoven, Sonate G-dur op. 30 ♯ 3 — **Gluck,** „Aria z Orfeusza" — **Mendelssohn,** koncert na skrzypce — **Schubert,** „An die Leyer" — **„Geheimniss"** — **Chopin,** kompozycye na fortepian — **Spohr,** Andante — **Schumann,** „Widmung" — **Mendelssohn,** „Gruss" — **Brahms-Joachim** „Ungarische Tänze".

Numerowane bilety po **1⅓ tal.**, nienumerowane po **25 sgr.** są do nabycia w **nadwornym handlu muzykaliów i księgarni** [6981].

Ed. Bote & G. Bock.

NB. Wszystkie rezerwowane bilety muszą do poniedziałku, dnia 11 bm., włącznie być odebrane, gdyż inaczéj rozsprzedane zostaną.

Dzieła dla młodzieży
w polskim i francuskim języku,
z kilku set pięknemi drzeworytami.
Elegancko w kolorowéj okładce kartonowane.

ZAKŁAD
Hrabiny Berty
przez
P. J. Stahl.
Ze 150 drzeworytami przez P. Bertall.
CENA: 20 sgr.

Nowe i jedynie prawdziwe przygody Tomcia Palucha
przez
P. J. Stahl.
Ze 160 drzeworytami przez P. Bertall.
CENA: 20 sgr.

Skarb Bobowy i Kwiatek Groszku,
Poczciwy Gieniusz
Historya psa Hotzmanowego
przez
Karola Nodier.
Ze 120 drzeworytami przez Tonny Johannot.
CENA: 20 sgr.

Historya Dziadka do orzechów
przez
Pp. Aleks. Dumas i Hoffmann.
Z 238 drzeworytami przez J. Bertall.
CENA: 1 talar.

Zabawa geograficzna Polska,
Cena 2 talary.
Równie zabawna jak pouczająca geograficzna loterya.
(6976)

J. LISSNER,
Księgarnia, handel artystyczny i antykwarnia,
Wilhelmowski plac 5,
Poznań.

Dla ich wyprzątnięcia
polecam moje wprost sprowadzone odstałe **wina węgierskie, wina czerwone, wina reńskie, wina mozelskie, szampańskie, prawdziwe rumy, araki i koniaki,** tak w butelkach jak naczyniach,

o dwadzieścia pięć procent niżéj ceny zakupna,

a w tym celu otworzone będą sklepy moje przy Wronieckiéj ulicy 4 (Colosseum) od 9 do 1 przed i od 3 do 6 po południu. (7011)

Jakób Fraenkel.

Wystawa na gwiazdkę
Samuela Kantorowicza jr.,
Wodna ulica No. 2.

Na nadchodzącą gwiazdkę polecam po tanich cenach mój obfity skład wszelkich gatunków konfektów na chojny i deserowe, królewieckie i lubeckie marcepany, toruńskie pierniki Gustawa Weese jako téż najnowsze i najgustowniejsze kartonaże. (7017.)

Składy moje na Poznań i okolicę znajdują się u:
panów **Samuela Kantorowicza jun.,**
„ **Frenzel & Comp.,**
„ **S. Sobeskiego,**
„ **Braci Miethe,**
pani **Ludwiki Chmieliny,** buda poprzeczna.

Toruń, dnia 7 grudnia 1871. (7015.)

Gustaw Weese.

Żelazne miary
(przez wszystkie urzędy stęplowe **wyraźnie** polecone)
jako téż **miary płynow**, żelazne i mosiężne **wagi** 1/1 i 1/2 metrowe w wielkim wyborze u [7029].

Adolfa Kantorowicza,
Szeroka ulica 10.

Pierniki toruńskie z fabryki Weesego, **orzechy** włosk. i turec. **kasztany, figi** sułt., **daktyle, prunelki, śliwki** suszone franc, **migdały** w łupinach, **rodzenki** na gałązkach, **szparagi, owoce** konserwowane, **pomerańcze, kawior** astr., **sardele, sardynki** w oliwie, **minogi, węgorze** mar. i wędz., **śledzie** holend., **łososie** wędzone, **ser** szwajcarski, neufchatelski, parmezański i ziołkowy, **pasztety** sztrassburgskie, brunświcką, wątrobianą i ozorową **kiszkę, bulion** franc. itd. poleca

ZBORALSKI
(6972) **w Pleszewie.**

Księgarnia M. Leitgebra i S
w Poznaniu
poleca swój **znaczny skład dzieł** stósownych na p **darki gwiazdkowe** w językach: polskim, niemie i francuskim, tak dla dzieci, jak i dla dorosłych.
Na żądanie przesyłamy wszelkie dzieła do przeglądu i wy
[7026]. **M. Leitgeber i Sp.**

Nakładem **F. H. Richtera** we Lwowie i Pozna opuściła prasę:

Z. Kaczkowskiego „Żydowscy
kronika rodzinna w 2 tomach,
cena 1 tal. 18 sgr., oprawne 2 tal 8 sgr.,
jako **tom VIII i IX „Biblioteki narod wéj."** (69

Z dniem dzisiejszym otwieramy **ajenturę** w **Bu** interesu naszego komisowego, którą tamże Panu

Ignacemu Małeckiemu

powierzyliśmy. (69

Bank rólniczo-przemysłow
Kwilecki, Potocki i Sp.

Do mającego się jeszcze w tym roku wydać Śniegockiego **Kalendarza rólniczego,** mam zamiar dołączyć wykaz zarodowych owczarni, obór i chlewów; upraszam zatém Panów interesentów o jak najspieszniejsze nadesłanie mi do tego potrzebnych objaśnień, a mianowicie tyczących się: 1) pochodzenia stada ze strony matek i ojców, 2) czasu otwarcia sprzedaży rocznéj, zoznaczeniem najbliższéj stacyi kolejowéj lub pocztowéj. [6655.]

Jakób Stanowski,
Poznań, Wielkie Garbary No. 54

Płótno w sztukach i w resztkach, ręczniki kuchenne, ogrzewacza, kapoty, czepki szale, pończochy, szkarpetki, peleryny, czapki dla panów itd. poleca po **bardzo tanich cenach nowy handel partyami** (6988)

C. Aronsohna,
Rynek 47, I piętr.

Podarki gwiazdkowe
w największym wyborze dla panów, dam i dzieci po znacznie zniżonych cenach.
S. Neumann,
Wilhelmowski plac 3. Hôtel du Nord.
[6984.]

Stósowne podarki na gwiazdkę dla dzieci od 1—14 lat
poleca wyprzedaż bogato asortowanego składu garderoby dla dzieci trwającą po znacznie **zniżonych** cenach aż do świąt.
R. z Lichtów Schwerin,
(7008) Wilhelmowska ul. 26.

Mar. minogi, łososia, maryn. węgorza, wędz. łososia, wędz. węgorza, śwież. łososia i ryby morskie poleca jak najtaniéj. (6990)

F. W. Schnabel,
Gdańsk, handel ryb.

K. pr. loter. państ.
Ciągnienie I klas. dn. 3 stycznia
Do niego sprzed. i rozs. losy **udziałowe:**

1/1	1/2	1/4	1/8
za 19 tal.	9½ tal.	4¾ tal.	2⅜ tal.
1/16	1/32	1/64	(6775)
1¼ tal.	⅔ tal.	⅓ tal.	

za awans. poczt. lub przest. kwoty.
handel efektów państwowych Maksa Meyera
Berlin, Leipzigerstr. No. 94
I i najst. kant. lotr. zał. 1855.

Należący do masy konkursowéj **Walentego Schmidt,** pomiędzy gościńcem bukowskim a żwirówką kolejową leżący grunt z areałem blisko 4 morgów roli, wielkim ogrodem, domem mieszkalnym (willą) i trzema stajniami jest z wolnéj ręki do sprzedania.

Oferty chęć kupna mających przyjmuje do 15 grudnia rb. [6920]

Hugon Gerstel,
zarządzca masy konkursowéj Walentego Schmidt.

Aukcya.
W środę **dnia 13 grudnia** r. b przed południem od 9 godziny sprzedawać będę publicznie najwięcéj dającemu za gotową zaraz zapłatę w lokalu aukcyjnym przy Magazynowéj ulicy No. 1 **nowe ubiory** jako to: **surduty, spodnie, kamizelki,** rozmaite **resztki materyi, materye na suknie** itd. **nowe buty, trzewiki, 15 rosyjskich kożuchów liwerunkowych, 3 futra krymskie** i **2 niedźwiedzie.** Aukcya ubiorów, materyi na suknie, itd. butów, trzewików itd., odbywać się nadal będzie w piątek dnia 15 przed południem od 9 godziny. (7022)

Rychlewski, król. komis. aukcyjny.

Piwa! Piwa!
rozsyła do domu i na prowincyą w kistach:

100 butelek			
Kobylopolskie składowe	3 tal.	10 sgr.	
dto Bock	5 „	— „	
Bawarskie	3 „	10 „	
Grodzisk ie	3 „	— „	
Królewieckie	4 „	20 „	

handel
(7014) **Unruha,**
Półwiejska ulica No. 8b.

Pomieszkanie o 2—3 pokojach, ile można z mebwanych i w środku miasta poszukuje się od dnia 1 stycznia. O łaskawe oferty uprasza się sub **H. B.** w eksped. Dziennika. (6948)

Wędzonego łososia i węgorza, rynow nego szczupaka, łososia i gorza także w galarecie; prawdziwe elbląskie minogi, astr. kawior, lion, sardyńki à l'huille, ruskie dynki i sardele; opiekane, wędz marynowane i mathias śledzie; s carskie, śmietankowe i ziołkowe herbaty czarne i zielone; prawdziwe francuskie cremy, araki i cogn jako téż skład swój opatrzony w leżałe i zbyt tanie cygara, cyg i tytonie wszelkiego gatunku p handel
(7016) **Unruha,**
Półwiejska ul. No. 8b

Poszukuje się **mieszkania Nowego Roku** w cenie 30 350 tal. Bliższą wiadomość u księgarnia M. Leitgeber i Sp. [6905.]

Ogłoszenia gospodarskie i
Dominium **Uścikowo** posz **pisarza gospodarcze**
Uprasza się o listy frankowane kowo pod Janowcem. [69

Rządzca, wolny od wojskowości, ty, poszukuje miejsca do zarządu wię folwarkiem lub dobrami, w razie pot jest gotów stawić odpowiednią kaucyą. **H. M.** poste rest. Szrzelno (69

500,000 tal.
Pomorski bank hipoteczn Koeslinie daje hipoteczne amo zujące się pożyczki do ⅔ ta ziemstwa i około 5 procent żéj.

Podpisany ma sobie poleco przyjmowanie wniosków i ud lanie żądanych wiadomości. [

Józef Radziejews
Poznań, Wrocławska ul. 18

Hipoteki
wypowiedzialne bezpośrednio po listach tawnych, jako téż niewypowiedzialne p czki na amortyzacyą przy rozszerzonéj nicy pożyczkowéj wskazuje
Józef Radziejews
(5297.) Poznań, ul. Wrocławska 18.

Świeże
Kuchy rzepiowe i lnian Otręby pszenne i żyt
poleca (69
K. Węsiers
w Śremie.

Sprzedaż tryko
z owczarni zarodowéj Negretti pełnéj w **Chludowie** rozpoczęła się d grudnia. [
W. Tresko

150 maciorek
zdatnych do chowu, z których 45 jest dwuletnich, 150 w różnym w ale wszystkie z dobremi zęba każdego czasu do odebrania — sprzedaż Dom. **Krzekotow** pod Pempowem. [69

W **Kotowiecku** jest cze kilkanaście młodych **ba nów** na sprzedaż. (69

W środę dnia 13 grudnia sprowadzę rannym pociągiem znowu na sprzedaż do hotelu Kellera wielki transport **świeżo dojnych z cielętami** z łęgu teckiego. (6987)
J. Klakow
handlarz byd

Teatr miejski w Poznan
W niedzielę, 10 grudnia 1871
po raz pierwszy
Der Pfarrer v. Kirchfe
dramat ludowy ze śpiewami w 4 akt
L. Grubera.
[6977.] **Karol Schaefer.**

Dodatek.

...nia 4 bm. wieczorem o 6 godzi... zabrano mi w Swarzędzu z ulicy ...z w drabeczkach, z zwy...nym półkoszkiem, zaprzężonemi ...mi, z których jeden był siwo jabł...ity, 3 lata mający, a drugi siwek ...t mający. Oba konie miały lewe ...yta odtrącone. Kto mi owe przed...ty wskaże lub sprowadzi, otrzyma ...owiednią nagrodę.

...iskupice duchowne p. Swarzędzem.

Juliusz Abel,
posiedziciel.

[...968].

Wachlarze balowe, rękawiczki glasowe i parfumy

po cenach fabrycznych [6985.]

S. Neumann,
Wilhelmowski plac 3. Hôtel du Nord.

Lombard

Najwyższe pożyczki
na zastawy każdego rodzaju daje lombard (7000)

Józefa Warszawskiego,
ul. Podgórna 14.
Zastawy chronią się jak *najstaranniéj.*

Podgórna ul. 14.

Księgarnia
...Kamieńskiego i Sp.
...ca (7020)

...na gwiazdkę
...lkie dzie ka stósowne dla mło...y. Książki do nabożeństwa w ta... i trwałych oprawach, począwszy ... sgr. Komedye Fredry 5 tomów ... 2 tal. Makarego 730 obiadów, ..., wyd. drugie.

Już wyszedł
Tom 2gi
Dzieła:
...ładna praktyczna nauka dla

Pasieczników

przez
...liana Lubienieckiego,
...e wydanie poprawne i pomnożone przez **Konstantego Kluczenkę.**
...enumerata na całe dzieło **tal. 3.**
...kładem księgarnii Seyfartha i Czajkow... we Lwowie. Do nabycia w księgarni
F. H. Richtera
w Poznaniu.
[...5].

...proszenie do przedpłaty na

ZIEMIANINA.

...emianin, tygodnik rólniczo-przemy... organ Centralnego Towarzystwa Go...rczego dla W. Ks. Poznańskiego, wy... co sobotę w Poznaniu, w formie wiel...arkusza, in 4to. Pismo to, rozpoczy...z początkiem 1872 r. **dwudziesty** ...i rok istnienia, podaje artykuły ory..., korespondencye rólnicze i najnow...eczy z rólnictwa i przemysłu **z ry...ami.**

...emianina zapisywać można we ...ich urzędach pocztowych, albo też ...łając prenumeratę wprost do Redak... Poznaniu ulica Nowa No. 5. — Cena ...lna w Prusach 1 tal.; w Austryi 1 złr. ...t. — rocznie 7 złr. [6861].

...sięgarnia i antykwarnia **A. Spiro w ...aniu** sprzedaje:

...a geograficzna polska, zabawna i pou...ca gra, zamiast za 2 talary, tylko za ... tal.

...dki Robinsona Crusoe zamiast 1 tal. 15 sgr.

Historya Powszechna 11 tom. zamiast ... tal. za **12 tal.**

...ewski Historya literatury polskiéj 10 ...m. zam. **33** tal. za **12** tal.

...ski E., Portofolio królowéj Maryi Lu...iki, 2 tomy zam. **3** tal. **za 25** sgr.

...nik naukowy. Rok 1840—46. Wszy...o co wyszło, zam. **12** i pół tal. **za 2** ... 15 sgr. (6978)

...ładem księgarni **J. K. Żu...skiego** wyszło dzieło pod ty...:

Historya

...cioła św. katolickiego

napisana przez
X. J. B. Delerta,
...e trzecie, znacznie pomnożone, w dwóch tomach.

Tom I. str. 470 wyszedł.

...yjścia tomu **drugiego,** co nastąpi ... 4 miesięcy, cena dzieła stanowi się ...al.

...yjściu dzieła cena podniesioną będzie ... 6 tal. (5953)

...garnia **J. K. Żupańskiego** ... na składzie główny dzieło pod tytuł:

...Fryderyka Bastiata

...armonie

ekonomiczne,

tłómaczone przez
...welinę Ahrens,
...oszytów składające się, razem stron... spisu rzeczy, przemowy tłumacza. ...**talarów dwa.** (6264)

Skład
...**tna, bielizny stołowéj i gotowéj**
pod firmą (6810)

Kronegold
w Wrocławiu
...niéj w ***Warszawie)***

...: ***wyprawy komple... w bieliznie, towary ...e, koronki, hafty,*** dalej ...***owę bieliznę*** dla panów, ...***roby igliczkowe, kosz...welniane i jedwabne, ...rpetki, chustki do no... krawaty, cachenez*** itd. ...***wyprawy dla no...wonarodzonych!*** ...y umiarkowane lecz stałe!

Baszliki
...jak największym wyborze!

P. Kronegold,
...y 34 grüne Röhrseite.

Olej wulkaniczny

...iejsze i najoszczędniejsze smaro... machin, walców, osi, pump itd. je... ...wdziwy i niesfałszowany **z źródeł** Zachodniéj Wirginii do nabycia u

S. A. Krueger,
...oznań, Fryderykowska ul. No. 33a.

Najnowsze zniżenie cen!

Najlepsze książki! Nowe!

Ozdobne dzieła obrazowe, klasycy,
Zajmujące dzieła i pisma,
Romanse, lektura zabawna itd. itd.,

jako najpiękniejsze podarki gwiazdkowe!!

Na każdy stół gwiazdkowy!!
Dla każdego lubownika książek po

bajecznie tanich cenach konkurencyjnych!!

Gwarancya za nowe! kompletne, bezbłędne!

Bulwer's beliebte Romane, najlepsze niemieckie wydanie, 10 grubych tomów, eleg. wielki format klasyków, tylko 2 tal. 28 sgr.! — 1) **Shakespeare's** sämmtliche Werke, z **300** illustracyami, pysznie oprawne, 2) **Schiller-Gallerie,** 20 obrazów, (ksylografie), w pięknéj mapie, razem tylko 1⅙ tal.! — **Illustrirte Geographie,** z wielu 100 kolor. obrazami miast, budynków, ludów itd. itd., najnowsze wydanie wraz z atlasem o **58** kolorowych mapach (najnowszy podział) najw. folium, opraw. i elegan., tylko 2 tal.! — **Conversations-Lexicon,** Grosses, Neuestes, Allgemeines des gesammten menschlichen Wissens, **32** Lieferungen, najnowsze wydanie, kompletne od A—Z, w grubych tomach w 8ce, (każdy tom około 650 stron) największ. format leksykon., eleg., **1869** tylko 2⅓ tal.! — Geographische Charaktbilder, illustrirte Länder und Völkerkunde, 3 tomy z 85 obrazami, wraz z atlasem o **32** kartach farbami drukow., najnow. wydanie, razem tylko 35 sgr.! — Dla salonu i stołu z książkami: **Die Wiener Gemälde-Gallerien,** wielkie pyszne ozdobne dzieło obrazowe w wielk. 4ce, z **45** wielkiemi ozdobnemi stalorytami, obrazy mistrzowskie, (Rafael, Rubens, van Dyk, Rembrandt i t. d.) wraz z tekstem z historyi sztuki i biografią artystów, **1869,** 4ka, eleganckie, zamiast 16 tal. tylko 2⅓ tal.! (Na najpiękniejszy podarek stósowne). — **Reinecke Fuchs,** die berühmte, grosse **Quart-Ausgabe,** z 30 miedziorytami, pisma sztuki przez Ramberga, poprzeczna 4ka, 2⅓ tal.! — Goro, Wanderungen durch **Pompeji,** z 20 obrazami (antyk i rzadkie), najw. folio format, zam. 12 tal. tylko 3 tal.! — **Cooper's** beliebte Romane, najlepsze niemieckie wydanie, 10 grubych tomów, eleg., w. format klasyków, tylko 2 tal. 28 sgr.! — **Venedig** und **Neapel,** z **48** sławnemi stalorytami Poppela i Kurza, w. 8ka, tylko 40 sgr.! — Der **Okovango Strom,** Entdeckungsreisen und Jagdabenteuer przez Anderssona, w. pyszne wydanie, z 16 miedziorytami, oprawne, tylko 40 sgr.! — 1) **Populaire Astronomie,** 4 tomy, z wielu obrazami, 2) Uranus, Populaire Mythologie, z wielu obrazami, w wielkiéj ósemce, oprawne, oba dzieła razem tylko 45 sgr.! — **Ramberg,** Homer's Ilias in 21 Kunstblättern des berühmten Ramberg, objaśnienia Rietzschela, w. 4ka podłużna, eleg. opraw. z złotym brzegiem, tylko 2⅓ tal.! — 1) **Schiller's** sämmtliche Werke, wydanie klasyków, z stalorytami w **6** bogato pozł. tom. opraw., 2) **Wieland-Gallerie,** z 27 pięknemi stalorytami, 3) **Lessings** Werke, elegancko oprawne, wszystkie **3** dzieła razem tylko 3 tal.! — **Buch der Welt,** prawdziwe sławne w całym świecie dzieło obrazowe z wielu wielkiemi stalorytami, kolorowemi obrazami i illustracyami wielka **4ka,** 40 sgr.! — Humboldt's Leben, Reisen itd. z stalorytami, w. 8ka, 15 sgr. — Leben und Sitten in **Nord-Amerika,** 3 tomy, z 24 obrazami, zam. **3** tal. tylko 15 sgr.! — **Langbein's** humoristische Schriften und sämmtliche Gedichte, najlepsze illustr. wydanie, **18** tom. z przeszło **120** stalorytami i illustracyami, tylko 2½ tal.! — 1) Körner's sämmtl. Werke, eleg. oprawne, 2) **Dichter-Gallerie,** z 25 stalorytami, elegancko oprawne, razem tylko 1 tal.! — 1) Aus dem Leben einer jungen Frau, 2) **Crebillon,** das Sopha, oba razem 25 sgr! — **New-York** bei Tag und Nacht, tajemnice itd. (nader zajmujące), 5 grubych tomów, tylko 40 sgr.! — 1) **Göthe's Werke,** bardzo eleg. oprawne, 2) **Schiller-Album,** gr. Kupferwerk, z tekstem, i pięknemi wielkimi stalorytami, z jego życia i dzieł, wielkie folio, eleganckie, **razem** tylko 8 tal.! — **Heine's** sämmtliche poetische Werke, najnowsze oryginalne wydanie w wielkich tomach w 8ce, eleg., tylko **8** tal.! — **Börne's** sämmtliche Werke, 12 tomów, tylko 45 sgr.! — Laube's Novellen, 10 tomów, tylko 40 sgr.! — **Album für Kunst und Unterhaltung,** (Freya), Kupferwerk w w. 4ce, najulubieńszych niemieckich pisarzy, Pawła Heyse, Mauryckego Hartmann, Fanny Lewald i t. d., i t. d., z przeszło 100 illustracyami, i 18 obrazami, stalorytami i kolorowanemi drukami, eleganc. 4ka, tylko 35 sgr.! — **Alex. Dumas** Romane, niemieckie, **128** części tylko **4** tal.! — **Illustr. Naturgeschichte** aller Reiche, **8** grube tomy w 8ce, z około **1400** wiernemi wizerunkami, tylko **2** tal.! — **Illustrirte Physik** und **Chemie** für Laien, 4 tomy w 8ce, z **595** wizerunkami, tylko 1 tal.! — Illustrirte **Gewerbelehre** und **Technologie,** zwięźle opisane, 4 gr. tomy, z **300** obr., **1** tal.! — Die **Wunder der Zeugung,** das Geschlechtsleben im ganzen Umfange, przeszło 700 w. str. w 8ce tekstu, z bardzo w. obrazami, tylko 45 sgr.! — **Eros,** Wörterbuch der Liebe, w 2 tomach A—Z, tylko 2⅚ tal.! — **Thackeray** so beliebte Romane, **85** części, tylko 2⅓ tal.! — **Musée secret,** w ósmiu obrazach artystycznych, 2 tal.! — **Paul de Kock** humoristische Romane, najlepsze niemieckie wydanie **50** części, z około pięćdziesięcioma obrazami, tylko 2½ tal.! — **Allgemeine Weltgeschichte** nebst Charakterbildern von Heger, bardzo popularne, największa 8ka, opraw. tylko 28 sgr. — Mühlfeld's 20 Jahre Weltgeschichte **1848—1868,** **2** grube tomy zam. 3⅓ tal. tylko **35** sgr.! — **Reichenbach's** Naturgeschichte des Thierreichs mit colorirten Kupfern, w. 8ka, eleg. opraw. 40 sgr.! — 1) **Beatrice Cenci.** Okrucieństwa i tortury w 16 wieku, 2 grube tomy z obrazem, cena składowa 3 tal., 2) Der Kreuzzug der Schwarzen, (Jesuitengeschichte) 2 tomy, oba dzieła razem tylko 56 sgr! — **Wilbrandt's** grosse Botanik nach Linné, około 700 stron w. 8ka, zam. 5 tal. tylko 28 sgr.! — Das **7 mal versiegelte Buch** der grössten Geheimnisse, magiczno-sympat. skarb dom., 1 tal! — Jugend-Zeitung w. niem. tylko 25 sgr.! — **Bruckbräu's** so berühmte Romane, 10 tomów w 8ce (bardzo poszukiwane), tylko 5 tal.! (Wartość czworaka). — **Psyche** nach Raphael, 24 obrazy artystyczne, w 4ce, tylko 2⅓ tal.! — Das entsiegelte Buch der grössten Geheimnisse, Offenbarungen itd. Dr. Umpel (opieczęt.) 24 sgr. — **Das 6 und 7 Buch Moses,** tajemnice wszystkich tajemnic, tj. magiczna sztuka duchów, wiernie w słowach i obrazach według starego rękopismu, po niemiecku wraz z ważnym dodatkiem (bardzo rzadkie i nader zajmujące) tylko 3 tal.! — **Dr. Heinrich.** Die geheime Hülfe, (doskonałe dzieło) opieczętowane tylko 1 tal.! — Künstler-Album, weltberühmtes **Düsseldorfer** Pr.-Kupferwerk, 4ka, piękn. oprawa ze złoconym brzegiem, 2⅓ tal.! — **Walter Scott's 16 romansów,** niemiec., w **100** tomach, tylko 3 tal 28 sgr.! — **Landwirthschaft,** Allgemeine des 19 Jahrhunderts, obejmujące wszystkie gałęzie gospodarstwa wiejskiego, **50** tomów, z **2500** obrazami, tylko **3** tal.! (NB. Jedno z najlepszych i najzupełniej. dzieł agronomicznych). — Das neue Decameron, **2** tomy, z obrazem, tylko 2⅓ tal.! — **Casanova's** Memoiren, najlepsze niemieckie wydanie, kompletne w **36** częściach, format klasyków, eleg., tylko **4** tal. 28 sgr.! — **Chevalier Faublas,** niemieckie wydanie, 2 wielkie tomy w 8ce, tylko 2 tal.! — Tożsamo dzieło najlepsze wydanie niemieckie ozdobne, w 4 tom. z obrazami, tylko 3 tal.! — Hamburger Brochüren od 7½ sgr. do 2 tal wedle zlecenia. — 1) Populäre **Anatomie des Menschen,** z **80** illustracyami, 2) Dr. Schroeder's **Haus-Arzt,** dla każdego, **321** skutecznych środków, razem 25 sgr.! — Russische Charaktere von Golovin, **2** tomy w 8ce, (bardzo rzadkie), tylko 45 sgr.! — **Victor Hugo's** Werke, najlepsze niemieckie wydanie, 60 części, format klasyków, 2⅓ tal.! — Die Sinnenlust aller Zeiten und aller Völker, najw. format w 8ce, 1½ tal.! — 1) Geheimnissvolle Erzählung itd. itd., z miedziorytami (bardzo zajmujce), wielkie wydanie w 8ce, 2) **Album** von **Rhein** und **Album** von **Palästina,** z **24** widokami i tekst, w 2 eleganckich kartonach, wszystkie 3 razem tylko 40 sgr.! — 1) **Illustrirte Kriegsgeschichte** des Jahres 1866, w. dzieło obrazowe z 100 miedzior., eleg., wielki format, 2) Historische Characterbilder, **3** tomy w 8ce z przeszło **80** obrazami, oba dzieła razem tylko 1⅚ tal.! (Wartość cztery razy większa). — **Album** von Schleswig-Holstein, z **24** stalorytami, w pięknéj mapie, tylko **25** sgr.! — **Feierstunden** interessantes Kupferwerk, grosse **Sammlung** der schoensten **Romane, Novellen** itd. najulub. niemieckich pisarzy. **2** grube tomy, wielka 4ka, z wielu 100 illustracyami, tylko 1 tal.! — Amerikanische **Bibliothek** der interessantesten Indianergeschichten, Jagdabentheuer, Romane und Reisen in den Wildnissen, Steppen, Prairien itd., 24 tomy w 8ce, tylko 3 tal.! (Wartość przeszło cztery razy większa). — **Bibliothek deutscher** Original-Romane, najulubieńszych niemieckich pisarzy, 10 eleg. tom. 8ce, zamiast 10 tal. tylko 45 sgr.!

TANIE MUZYKALIA.

Salon-Compositionen für Piano, **16** najulubieńszych pies Aschera, Mendelsohna itd., eleganckie, tylko 1 tal.! — Des Pianisten **Hausschatz,** 12 brillante Salon-Compositionen von Godfray, Kafka, Richard, Ascher i td., bardzo eleganckie, tylko 1 tal.! — **Offenbach-Album,** 6 wielkich potpourris operowych na fortepian Offenbacha, wszystkie 6 oper Offenbacha razem, eleg., tylko 1 tal.! — **Opern-Album,** 12 w. potpourri operowych, na fortepian, (Hugenotten, Robert der Teufel, Don Juan, Faust, Afrykanka itd.) wszyst. **12** oper, przepysz. wydane, raz. tylko **2** tal.! — **Opern-Album** No. 2, również **12** innych, ulub. oper na fortep. (Tannhäuser, Tell, Rigoletto itd.) przepysz. urządz. raz. tylko **2** tal.! — **40 Lieder ohne Worte,** przez Mendelsohna-Bartholdy, Abta, Schubert itd., nowe eleg. wyd., z portretem Mendelssohna, bardzo eleg., 1⅓ tal.! — **Tanz-Album** na r. **1872,** najnow. i najulub. tańce na fortepian, z obrazem, eleg., tylko 1 tal.! Tanz-Album, für 1871, tak samo, 1 tal.! — **36** der beliebt. Tänze für Clavier, pojed. 2⅓ sgr. razem 1 tal.! — **Opern-Duette** f. Piano u. Violine, (Barbier, Troubadour, Hugenoci itd.). **12** oper, raz. tylko 48 sgr.! — **50** najulubieńszych tańcy na skrzypce, łatwo aranż., raz, tylko 1 tal.! — **Schubert's** berühmte **80** Lieder, z towarzyszeniem fortep. eleganckie 24 sgr.! — **Festgabe** für die Jugend, około **300** sztuk ulubionych z oper, z pieśni, fantazyi itd. najulubieńszych kompozytorów, eleganckie! razem tylko **2** tal.! — **Beethoven** und **Mozart**s sämmtliche **(54)** Clavier-Sonaten, eleganckie wydanie ozdobne, w 4ce, razem tylko **2** tal.! — **Concert-Album** für die elegante Welt, najpiękniejsze kompozycye na fortepian, łatwe i wspaniałe, z obrazami artystycznemi, pompatycznie oprawne z pozłacanym brzegiem, tylko 45 sgr.! — **Album** von über 200 der besten und beliebtesten Lieder, z towarzyszeniem fortepianu, razem tylko 1 tal.!

Bezpłatnie dodają się do zamówień od 5 tal. począwszy znane dodatki, przy większych zamówieniach jeszcze: **dzieła obrazowe, klasyczne itd.**

Prośba! Od przeszło **20 lat** jest **zasadą naszego interesu,** by najlepsze i największy wybór **najtaniéj** dostarczać. Kto więc chce mieć pewność, że każde zlecenie natychmiast akuratnie i z bezpłatnem opakowaniem tylko w zupełnie **nowych, bezbłędnych** egzemplarzach wykonane zostanie, tego proszę uprzejmie, aby zlecenia te przysyłał tylko **wprost** do **księgarni eksportowéj**

J. D. Polack'a w Hamburgu,

Lokale handlowe Bazar 6/8.

Książki i muzykalia wszędzie są wolne od opłaty cła i podatków. [6971].

Abonentom Sobótki

ofiarujemy **na gwiazdkę** za połowę ceny:

Rys historyi polskiéj

z 3 herbami, wizerunkami króli, 6 mapami i obrazem Polski

przez
Jozefa Mikłaszewskiego.
16., 268 str. Poznań 1865.

Cena 2 tal. 15 sgr. — a dla abonujących **Sobótkę**

za 1 tal. 10 sgr.

Znaczne to zniżenie ceny trwa tylko do 15 stycznia r. p. i tylko o ile zapas egzemplarzy starczy. [7027].

M. Leitgeber i Spółka.

Moją

Piwiarnią i Winiarnią

połączoną z **kuchnią,** przy cenach umiarkowanych poleca

Józef Liedke,

(7018) Berlińska ul. No. 14.

Antoni Stark,
Złotnik i jubiler,

Nowa ulica No. 70 vis-à-vis księgarni p. **Żupańskiego,** poleca swój dobrze zaopatrzony skład wyrobów ze złota i srebra a zwłaszcza:

1. **Pierścienie brylantowe** wykonane podług najnowszego fasonu paryzkiego;
2. **Pierścienie** z niezwykłéj wielkości smaragdami, szafirami, rubinami, turkusami itp.;
3. **Pierścionki** tanie od 2 tal. począwszy;
4. **Garnitury** z kamieniami każdego rodzaju w najnowszéj formie;
5. **Korale prawdziwe** od 3—100 tal. za sznurek;
6. **Broszki** z jednego wyrznięte korala;
7. **Medaliony** najrozmaitszego kształtu od 2½ tal. począwszy;
8. **Łańcuszki** krótkie i długie w najrozmaitszym guście.

Nadmieniam nadto, że wiele przedmiotów, stósownych na podarki gwiazdkowe, sprzedaję po znacznie zniżonych cenach. [6992].

Kamizelki do polowania, ponczochy do polowania jako też **baszliki do polowania** poleca

M. Zadek młod.,

Nowa ulica 4. [7005].

GERMANIA.

Towarz. akc. ubezpieczeń na życie

w Szczecinie.

Kapitał zakładowy	tal.	3,000,000
Rezerwy w końcu 1870 r.	„	4,280,157
Od otworzenia interesu aż do końca 1870 r. wypłacone sumy asekuracyjne	„	3,778,077
Kapitał zabezpieczony do końca września 1871 .	„	52,476,001
Dochód z premii i prowizyi około	„	1,750,000
W miesiącu listopadzie nadeszły 1600 wnioski na .	„	812,703

Z owego czystego zysku rocznego, którym dzielą się zabezpieczone z prawem do dywidendy i osoby akcyonaryusze, otrzymująowi zabezpieczeni trzy cwiercie a akcyonaryusze jednę ćwierć. Uprawnieni do dywidendy wchodzą w prawo do dywidendy już po 2 latach w ten sposob, że dywidenda pierwszego roku daje się przez zniżenie premii trzeciego roku itd. (7007)

Prospekty i formularze wniosków bezpłatnie przez ajentów i przez Ajenturę jeneralną

Leopolda Goldenringa.

Guwerner, Polak, poszukuje natychmiast miejsca; bliższéj wiadomości dostarczy Eksped. Dz. Pozn. [6983].

Mój **Skład herbaty chińskiéj** znajduje się teraz przy ulicy **Wilhelmowskiéj No. 13** obok Banku Królewskiego.

(6852.) **F. Dmochowski.**

Obstalunki na

torf z Białéj Góry

przyjmuje [6986.]

A. Kunkel jun.

Piwo
prawdziwe kulmbachskie
poleca [7019.]

Józef Liedke,
przy Berlińskiéj ulicy No. 14.

Marcepany

nakładane, — w pudełkach po 4, 6 i 12 złp. poleca co dzień świeże cukiernia (7024.)

Antoniego Pfitznera,
przy Starym Rynku.

Szanowną Publiczność mam zaszczyt uwiadomić, iż skład mój **wszelkich towarów z miedzi i mosiędzu** przeniósłem z domu na Wielkich Garbarach No. 10 do nowéj fabryki **Św. Marcin 72.** (6692).

J Krysiewicz.

Pierwszy wiedeński i pragski bazar trzewików i butów znajduje się u

S. Tucholskiego,

[7003.] Wilhelmowska ulica 10.

Kobierce kościelne,
Kobierce salonowe.
Kobierce przed kanapy.
Kobierce przed łóżka.
Kobierczyki przed biórka i zwierciadła.

Materye kobiercowe na całe pokoje.
Materye posadzkowe.
Chodniki.
Ceraty.
Maty manilowe.
Maty kokosowe.
Kobierczyki angorowe.

Dery podróżowe. [6993].
Szale podróżowe.
Wykwintne kołdry do spania.
Kołdry watowane.
Płaszcze od deszczu.

w najnowszych rodzajach i największym wyborze.

Poznań, Rynek 63.

Robert Schmidt.

Gorsety,
Turniury,
Pończochy,
Siatki i
prawdziwe rosyjs. trzewiki gumowe u

S. Tucholskiego,

[7002.] Wilhelmowska ul. 10.

Otworzenie handlu.

Z dniem dzisiejszym otwieram przy **placu Wilhelmowskim pod No. 6** nowo założony

Skład wyrobów złotych i srebrnych

pod firmą

LUDWIK RYCHLEWSKI,

upraszając, by zaufanie w tak wielkiéj mierze dotychczas mi okazywane, téż na nowe przedsięwzięcie zostało przeniesione. Zapewniam, że najrzetelniejszą usługą będę się starał na nie zasłużyć.

Nowe obstalunki, jako téż reparacye wszelkiego rodzaju będą wykonywane przez doskonałych robotników. (7031)

Stare złoto i srebro, również drogocenne kamienie kupuję po najwyższych cenach i przyjmuję téż w zapłacie.

Poznań, dnia 9 grudnia 1871,

Ludwik Rychlewski.

ORFÉVRERIE CHRISTOFLE.

Rękodzielnie w Paryżu, rue de Bondy 56, w Karlsruhe, W. Ks. Badeńskie.

Alfendowe noże i widelce.

Reprezentanci we wszystkich miastach większych.

Galwaniczno pozłacane i posrebrzane **sprzęty stołowe.**

Szczerosrebrne sprzęty stołowe.

Galwanoplastyka.

Posrebrzanie i pozłacanie.
Posrebrzanie ponowne.

Wierni zasadzie, która zawsze nami kierowała: **dawać najlepsze wyroby po najtańszych ile można cenach,** mamy zaszczyt uwiadomić naszych przyjaciół handlowych o nowych zmianach, które doświadczenie i zaprowadzone niedawno znowu w naszych fabrykach ulepszenia dozwoliły nam zamieścić w naszéj taryfie widelców i nożów.

Ulepszeniami temi są **1. Usunięcie żółtego metalu z fabrykacyi nożów i widelcy.**
2. Wyłączne użycie BIAŁEGO METALU, zwanego ALFENIDE do téj fabrykacyi.
3. Powiększenie nakładu srebra.
4. Zniżenie ceny nożów i widelcy. (5665)

Wystawy powszechne.
Paryż 1855. **Wielki medal honorowy.**
Londyn 1862. **Dwa medale** za doskonałość wyrobów.
Paryż 1867. Hors concours (członek Jury).

Naszym reprezentantem w Poznaniu jest:
Pan **Wilhelm Kronthal.**

Robotnicy biegli w obrabianiu drzewa znajdą *trwałe* zatrudnienie przy *dobrych* zasługach w moich w Królestwie Polskiém położonych lasach i mogą się natychmiast u mnie zgłosić. (6952)
Michaelis Breslauer,
Działowy plac 6.

Nader korzystna
oferta szczęścia,
„Szczęście i błogosławieństwo u Cohna."
Wielka przez państwo hamburgskie gwarantowana loterya pieniężna przeszło
1 mil. 695,000 talarów.

Korzystna ta loterya pieniężna została w nowszych czasach ***znowu przez znaczne wygrane powiększona,*** obejmuje **54,500** losów a w kilku miesiącach w 7 oddziałach ***wygrane zostaną z pewnością następujące wygrane,*** to jest: wygrana ewent. ***100,000 talarów,*** specyalnie ***tal. 60,000, 40,000, 20,000, 16,000, 12,000, 10,000, 2*** razy ***8000, 3*** razy ***6000, 4*** razy ***4800, 1*** raz ***4400, 5*** razy ***4000, 5*** razy ***3200, 7*** razy ***2400, 21*** razy ***2000, 4*** razy ***1600, 36*** razy ***1200, 102*** razy ***800, 6*** razy ***600, 4*** razy ***480, 206*** razy ***400, 256*** razy ***200, 6*** razy ***120, 375*** razy ***80, 13200*** razy ***44, 40 14640*** razy ***20, 12, 8, 6, 4 i 2 talary.*** (6864)

Ciągnienie wygranych pierwszego oddziału postanowiono ***urzędownie*** na dzień
20 grudnia r. b.
a do niego ***kosztuje***
cały oryginalny los tylko 2 tal.
całe pół losu tylko 1 tal.
ćwiartki losu tyko 15 sgr.
a ***oryginalne*** te ***losy*** z ***herbem rządowym*** (nie zakazane promesy lub loterya prywatna) za ***frankowaném*** przesłaniem ***należytości*** lub za ***zaliczką pocztową*** przesyłam nawet do ***najodleglejszych okolic*** szanownym mandantom.

Urzędowa lista ciągnień i
przesyłka wygranych pieniędzy
uskutecznia się ***natychmiast po ciągnieniu*** do każdego uczestniczącego ***akuratnie i dyskretnie.***

Interes mój jest, jak wiadomo, ***najstarszym*** i ***najszczęśliwszym,*** bo ***biorący w nim udział wygrali już u mnie najwyższe wygrane talarów 100,000, 60,000, 50,000*** często ***40,000, 20,000,*** bardzo często ***12,000 talarów, 10,000 talarów itd. itd.*** a, w odbytych niedawno w ***miesiącu listopadzie r. b.*** ciągnieniach ***ogólną sumę przeszło 75,000 talarów*** wedle ***rządowych list ciągnienia.***

☞ ***Każdy obstalunek*** na te oryginalne losy można ***po prostu*** uskutecznić przez ***asygnacyą pocztową.***

Laz. Sams. Cohn
w Hamburgu,
kantor główny,
dom bankowy i wekslowy

B. Plewczyńska
poleca Szanownéj Publiczności swój gustownie urządzony (4822,)
Hotel w Berlinie,
Kochstrasse 7, przy miernych cenach

Tanie i pożyteczne podarki gwiadkowe

poleca
pod gwarancyą za rzetelność i prawdziwość towaru,

1 sztukę dobrego płótna	5 tal. 15 sgr.	1 garnitur z 6 serwet . . 1 tal. 15 sgr.
1 „ resztek płótna	3 „ — „	obrusy od . . . . — „ 15 „
koszule wierzchnie od . .	— „ 16 „	pikowe kołdry . . . . . . 1 „ — „
haftowane koszule damskie od	1 „ — „	wełniane spódnice . . . . — „ 25 „
płótno na suknie 12 łok. za	1 „ 5 „	kolorowe sukienne nakrycia . . . . — „ $27^1/_2$ „
nie puszczające w praniu kolorowe powłoki . .	— „ 3 „	itd. itd. itd.

Handel płótna
Salomona Beck,
(6980.) Rynek 89.

The „Little Wanzer."

Amerykańskie
patentowane ręczne i pedałowe
Machiny do szycia
podwójnie sztebnujące
zwane (6888.)
The „Little Wanzer"
z fabryki
R. M. Wanzer & Comp.
w Hamiltonie (Ameryka)
poleca
Główny ajent na W. Ks. Poznańskie
W. Kortak,
Poznań, w Bazarze.

Przez lekarzy w biegunce, tyfusie itd. używane.

Do liweranta nadwornego pana **Jana Hoffa** w Berlinie.

Pleszew, 4 sierpnia 1871. **Znakomita** pańska **czekolada słodowa** była dla mnie **wybornym środkiem wzmacniającym. Haesner,** nauczyciel. Pan wiesz o tém, **jak wielką osobiście przywięzuję wartość do pańskiego wyskoku słodowego** przy wielkiém draźnieniu i w stanach słabości żołądka i dla tego miłémby mi było, gdybym dla moich ciężko chorych (ciężkie wyłącznie przypadki biegunki i tyfusu) miał pańskie preparaty. Proszę o 100 butelek wyskoku słodowego i 20 do 30 funtów słodowéj czekolady. Dr. **Gronért,** nadlekarz sztabowy i szef-lekarz w zamku Mardizeg. (6979)

Skład główny w Poznaniu u **Braci Plessner,** Rynek 91, skład uboczny u **A. Podgórskiego** w Nakle, u **J. Löwinsohna** w Bydgoszczy, u **A. Hoffbauera** w Nowymtomyślu, u **H. Cassriela** w Śremie, u wdowy **Berty Kunz** w Książu, u **Michała Badt** w Swarzędzu, u ekspedyenta poczty **Raschke** w Borku i u **Marcusa Witkowskiego** w Czerniejewie.

Ogłoszenie.

W miesiącu maju r. b. zawiadomiłam przez „Dziennik Poznański" szanowną publiczność i pp. kupców, że główną ajenturę i skład wyrobów fabryki cygaret i tytoni **„Sulima"** na W. Ks. Poznańskie i Prusy Wschodnie i Zachodnie powierzyłam p **S. Żychlińskiemu,** właścicielowi handlu cygar w Poznaniu, ulica Berlińska No. 11, a że pomimo to odbieram liczne korespondencye z żądaniem, aby fabryka wprost interesentom wyroby swe przesyłała, oznajmiam więc gotowość przesyłania większych zamówień wprost, jeżeli zlecenia te przez p. S. Żychlińskiego przesyłane mi będą. (7001.)

Fabryka „Sulima" nie udziela żadnego kredytu, a ceny stósownie do odbioru są w cenniku oznaczone.

Drezno, w grudniu 1871.
F. L. Wolff.

Z dniem dzisiejszym otworzyłem **przy ulicy Nowéj w Bazarze**
Skład drogieryjny, towarów aptecznych, chemikaliów i farb.

Taniością cen, doborem towarów starać się będę zasłużyć sobie na zaufanie szanownych odbiorców. (6967)

Poznań, dnia 7 grudnia 1871.
Roman Barcikowski.

Podajemy do publicznéj wiadomości, iż otworzyliśmy
w Wągrówcu ajenturę
naszego **interesu komisowo-zbożowego,** któréj zarząd panu
Zygmuntowi Taszarskiemu
poruczyliśmy. (6925)
Bniński, Chłapowski, Plater & Com.

Bałtycki Lloyd,
Szczecińsko-amerykańskie akcyjne tow. żeglugi parowéj.
Ajenci dla powyższego towarzystwa przyjmują się pod korzystnemi warunkami; wnioski odnośne należy przesyłać do [6653].
Dyrekcyi w Szczecinie, Dampfschiffsbollwerk No. 3.

Wyprzedaż
odłożonych towarow po bajecznie tanich cenach w (6882)
Handlu płócien i towarów modnych
W. Kukulińskiego i Spółki.

Wystawa Gwiazdkowa.
Handel papieru, materyałów piśmiennych, malarskich, rysunkowych, szkólnych i galanteryi
W. Maszewska
dawniéj
M. Łakińska,
Poznań, Wilhelmowska ulica No. 15, Hôtel francuzki,
poleca do łaskawego uwzględnienia już urządzoną wielce doborową
Wystawę gwiazdkową
po zniżonych cenach.
Także są na składzie obrazy p. Maleszewskiego: **Kazimierza Wielkiego** i **Zygmunta Augusta,** królów, i **Kościuszki** i **Puławskiego.** [6745]

Na gwiazdkę

polecam: **szlafroki** eleganckiéj roboty, **jupki do polowania,** jako téż **paletoty zimowe** od 13—30 tal.
Wełniane **gacie, koszule zdrowia** i **Cachenez** wyprzedają się po cenach zakupna. (6923)
W. Tunmann,
Fryderykowska ul. 36, naprzeciw zegaru pocztowego.

James i F^k Howard, Bedford

wynaleziony w roku 1866 i siłę przeszło 10,000 koni wytrzymujący **kocioł parowy** każdéj wielkości; takowy nie może eksplodować, jest niezmiernie tani, zużywa najmniéj materyału palnego z wszystkich istniejących kotłów parowych, nie posiada wcale ścian, składa się tylko z rur, w których osad nie pozostaje, a które z wszystkiemi zamknięciami wypróbowane są przy ciśnieniu 33 atmosfer na cal kwadratowy i wytrzymują ciśnienie przeszło 100 atmosfer, pracuje jak najregularniéj przy 100—150 funtów rozdęcia pary i gdzie można przy nazbyt rozgrzanéj parze, **zajmuje bardzo mało miejsca, budowli** i może wszędzie wygodnie być przenoszonym. Rysunek, ceny oferty na żądanie.

Friedlaendera handel machin komisyjny.
(5262), 13. Schweidnitzerstadtgraben **Wrocław.**

1869 Amsterdam.	1a nagroda 1869 Pilsno.	1869 Wittenberga.

Liebe-Liebiga środek pożywny w formie rozpuszczalnéj
wyskok zupy Liebiga, w wakuum robiony,
zastępuje, rozpuszczony wedle przepisu w mleku, **niemowlętom** jak najzupełniéj piers matki; w **piwie,** w musującéj **wodzie, kakao** lub mleku zażywany, jest dla **dorosłych najstrawniejszym** a przy tém **najpożywniejszym** pokarmem, i dla tego goraco do polecenia mianowicie w cierpieniach żołądkowych, braku krwi, w rekonwalescencyi, blednicy, braku sił. [656].

Skład w butelkach à $^2/_3$ funta po 12 sgr. ma w **Poznaniu**
Apteka pana **A. Pfuhla,**
narożnik Starego Rynku i Szerokiéj ul.

Dla cierpiących na płuca.

Polecam przez **Aleksandra Humboldta Coca z Peruwii,** wedle metody prof. dr. Sampsona na pigułki przerobiona, leczy radykalnie choroby płucowe, nawet w stadyach daleko posuniętych. Naukowa rozprawa dr. Sampsona o użyciu **pigułek Coca** No 1 dołącza się do każdego obstalunku lub też przesyła bezpłatnie. Cena pigułek, wedle prusk. taksy lekarskiéj normowana za pudełko 1 tal., 6 pudełek 5 tal. Sprowadzać je można z apteki pod murzynem **(Mohren Apotheke)** w Moguncyi. [5739]

☞ W nowym lombardzie Rynek wchód z Butelskiéj ulicy wypożycza pieniądze na każdego rodzaju zastawy. [6815.]

Handel futer znajduje się przy Nowe No. 14 w domu p. Żupańskiego. O lunki i reparacye uskuteczniają si najlepiéj.
(6491) **H. Lewe**
Nowa ulica 14.

Dobrowolski skład rosyjsk herbat w Wrocła Oławska ul.
poleca **en gros & en détail** u za najwyborniejsze rosyjskie i chińskie **herbaty Souchong**
po $1^1/_3$, $1^2/_3$, 2, $2^1/_2$ tal. za funt w $^1/_4$, funtowych paczkach. [68

Stanowczy sposób lecz chorób płciowych, wszelk wyrzutów, ran syfilityczn
Doktora **Chable** w Paryżu rue **Vivienne** 36.
Dépuratif du SANG
Skuteczność syropu *roślinnego bezmer nego przeciw liszajom, syfilitycznym ran nieczyszczeniu krwi,* tak stanowczą się zała, że ją dzisiaj 60,000 listów dzię nych ze wszystkich stron świata jak szczytniéj popiera.
Plus de COPAHU.
Przyjemnego smaku a w swém dz łagodny *syrop Cytrynianu żelaza dra* do dziś w użyciu będące a trudne życia, w skutkach zaś swoich wątpl *beby i kopajwy* z rzędu lekarstw w Bądź w *nastrzykiwaniach,* bądź *wewn użyty,* pokonywa z pewnością wszystkie n śne dolegliwości, jakiemi są: *rzecząc pławy, osłabienie kanału, otoki pęcherza.*
Z powyżéj wymienionemi, specyfi środkami łączy się jeszcze *maść prze szajowa, preparacya do kąpieli miner* (Bains mineraux), *maść przeciw-hemoro pigułki wyczyniające ze krwi zarazę.*
We Lwowie jedynie w aptece *Piot kolasza,* w Brodach w aptece p. *Kullak,* kowie w aptece p. *Trauczyńskiego,* w niu w aptece dra *Mankiewicza,* w War w składach materyałów aptecz. pp. *Aug. Gallego i Spiessa.* (6

J. Paul Liebe,
apt. chem. w Dreznie.

Premiowany 1869
pierwszą nagrodą.
Pilzno, Amsterdam 1869, Wittenbe 1869.
Preparat specyalny:
Liebe-Liebiga środek pożyw w f. p.

dla niemowląt	dla dorosł
zastępuje pokarm matki.	w cierpieniach ładkowych, b trawienia, br krwi, słabo

Butelka po $^2/_3$ funta 12 sgr.
W Poznaniu w aptece [4
A. Pfuhl,
narożnik Starego Rynku i Szeroki

Pigułki z Roś
pana **Cauvin** aptekarza w Par

Jest to nieo środek prosty a niezawodny najuporczy zatwardzeni ci zamulenia ka, zapale szek, boleśc ładka, wyrzu skórnym, go (reumatyzmo dagrze, a w przeciw w słabościom czystości kr psutych humorów pochodzącym. tych pigułek dają się streścić w par zach: **przywracają i utrzymują z**
Prawdziwe pigułki Cauvin'a kon się bez uszkodzenia czas bardzo dłu nalazca od niedawna przygotowuje je nie zastósowane do klimatu Rosyi i
Dostać można we wszystkich aptek sarstwa i Królestwa, w Poznaniu w dra **Mankiewicza** i **Elsner** Lwowie u pana **Mikolasch,** w K u p. **J. Trauczyńskiego;** w wie w składach materyaców aptec pp. **Gallego i Spiessa.**

Nakładem i czcionkami Ludwika Merzbacha w Poznaniu.